

SALON KAUPUNKI

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS 2018

VASTINEET

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	2
1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA	3
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja kokoonpano	3
1.2. Tarkastuslautakunnan toiminta	4
1.3. Tilintarkastus	4
2. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	5
2.1. Tavoitteiden asettaminen ja niiden arviointi	5
2.2. Tavoitteiden toteutuminen	5
2.3. Kaupunginhallituksen tuloskortti	10
2.4. Talousarvion noudattaminen ja toteutuminen	14
2.5. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	16
2.5.1. Hyvinvointipalvelut	16
2.5.1.1. Lasten ja nuorten palvelut	16
2.5.1.2. Vapaa-ajan palvelut	19
2.5.1.3. Terveyspalvelut	22
2.5.1.4. Sosiaalipalvelut	23
2.5.1.5. Vanhuspalvelut	26
2.5.2. Kaupunkikehityspalvelut	28
2.5.3. Rakennus- ja ympäristövalvonta	29
2.5.4. Konsernipalvelut	30
2.5.5. Liikelaitos Salon Vesi	31
2.5.6. Kaupunkikonsernin tavoitteiden toteutuminen	33
2.6. Yhteenveto	34

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja kokoonpano

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunnan on arvioitava, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Kuntalain mukaan tarkastuslautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lisäksi kuntalain mukaan tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Hallintosäännössä on todettu, että sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
- huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä
- tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

Valtuustokauden 2017-2021 tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Friberg Osmo, puheenjohtaja	Jussila Mikko
Kymäläinen Pekka, 1. varapuheenjohtaja	Breilin Mikko
Kanerva Tauno, 2. varapuheenjohtaja	Halkilahti Jaakko
Seitz Elina	Pohjola Timo
Halme Martti	Kallio Wilhelmiina
Hägerth Jarmo	Leivonen Marjatta
Kirves-Järvinen Taina	Rannikko Pirkko
Lannermaa Kirsti	Jokinen Kirsi-Maria
Tuominen Marita	Niemelä Tuula

1.2. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden aikana yhteensä kuusitoista kertaa. Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealue vuonna 2018 oli sosiaali- ja vanhustalveluiden sekä keskitettyjen hallinto ja ICT-palveluiden arviointi. Tarkastuslautakunta käytti arviointityössään apuna kokoukseen kutsutuille etukäteen lähetettävää arviointilomaketta. Arviointilomaketta täydennettiin kysymyksillä, jotka liittyvät syrjäytymisen ehkäisyyn ja digitalisaation hyödyntämiseen. Sosiaali- ja vanhustalveluiden sekä hallintopalveluiden johtavien viranhaltijoiden lisäksi kokouksissa on ollut kuultavana kaupunginjohtoa sekä kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston puheenjohtajat. Lisäksi on kuultu tilannetietoa sisäilmaongelmista, kyläasiameistoiminnasta sekä terveyden edistämiseen ja hyvinvointitilinpitoon liittyvistä asioista.

Lautakunta teki 26.10.2018 perinteisen katselmuskierroksen, joka kohdentui painopistealueen mukaisesti pääsääntöisesti sosiaali- ja vanhustalveluiden yksiköihin. Vierailukohteina olivat kehitysvammahuollon työ- ja toimintakeskus, Elmeri – kehitysvammaisten tilapäishoitoyksikkö, Kukonkallion hoivakoti ja Perhekuntoutuskeskus Paavola. Näiden lisäksi tutustuttiin Hermannin kouluun, joka on kärsinyt sisäilmaongelmista. Tämä haluttiin ottaa vierailukohteeksi, koska sisäilmaongelmia on esiintynyt useissa kaupungin kiinteistöissä. Kaupungin omaan toimintaan tutustumisen lisäksi vierailtiin Attendon Tupurin yksikössä.

Tarkastuslautakunnan työskentelytapoja ja toimintaedellytyksiä käsiteltiin eri tahoilla syyskaudella tarkastuslautakunnan omasta aloitteesta. Kaupunginvaltuusto asetti 3.12.2018 § 158 tilapäisen valiokunnan selvittämään asiaa. Tarkastuslautakunta on jatkanut normaalisti työohjelman toteuttamista ja kokoontunut suunnitellun kokousaikataulun mukaisesti.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että kuntalain 121 pykälän mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Kaupunginhallituksen tulee ottaa kantaa kaupunginvaltuustolle antamassaan lausunnossa lautakuntien tai virkamiesten vastineisiin.

1.3. Tilintarkastus

Kaupungin tilintarkastajaksi valtuustokaudelle 2013 – 2016 on valittu JHTT -yhteisö BDO Auditor Oy. Sopimukseen liittyvä optio vuosille 2017-2018 otettiin käyttöön. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii JHTT Hannu Laurila. Kaupungin tilintarkastukseen ovat osallistuneet JHT, KHT Sari Isaksson, JHT, KHT Minna Havia-Niemi sekä tarkastajat Seija Hakamäki ja Mark Lassfolk ja Lotta Sunde. Päävastuullinen tilintarkastaja on ollut läsnä tarkastuslautakunnan kokouksissa.

Tarkastuslautakunta on saanut tiedoksi tilintarkastajan tilivuoden 2018 työohjelman. Tilintarkastajat ovat raportoineet tarkastuslautakunnalle tilintarkastuksen toteuttamisesta ja tehdyistä havainnoista suullisesti kokouksissa, sekä kirjallisilla tarkastusraporteilla. Tilikauden 2018 lakisääteiseen tilintarkastukseen on käytetty 58 päivää (sopimuksessa 75 päivää). Tarkastuslautakunnan avustamistyötä tehtiin 65 tuntia (sopimuksessa arvioitu 160 tuntia).

2. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

2.1. Tavoitteiden asettaminen ja niiden arviointi

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksissa on toistuvasti vuosittain nostettu esiin tarve tuloskorttien tavoitteiden asettamisen ja mittareiden laatimisen kehittämiseen. Tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden mittaamiseen ja arvioimiseen on entistä enemmän tarvetta jo kuntalain perusteella.

Vuoden 2018 aikana kaupungille luotiin uusi strategia, joka ulottuu vuoteen 2026 asti. Strategia on nimetty lukuisa joukko kärkihankkeita sekä määritelty kaupungin perustehtävä, arvot ja visio. Lisäksi on määritetty strategian keskeiset päämäärät (sujuvat prosessit, aktiivinen yrittäjyys, luova edelläkävijä, osaava henkilöstö) sekä laadittu kaupunginvaltuuston tuloskortti, jossa asetettuja tavoitteita on yhteensä 28 kappaletta. Strategia painottaa kestävästä taloudesta merkitystä, hyvää johtamista, jatkuvaa parantamista sekä yhdessä tekemistä. Strategiatyö on ollut perusteellista ja myös henkilöstöä on perehdytetty ja sitoutettu asiaan. Asetettujen tavoitteiden seuranta ja mittaaminen tulee kuitenkin jatkossakin olemaan haasteellista jo pelkästään tavoitteiden laajan lukumäärän vuoksi.

Uuden strategian mukaiset tavoitteet on huomioitu vuoden 2019 talousarvion laadinnassa. Vuoden 2018 raportointi on laadittu aiempaan tavoitteiden asetteluun perustuen.

Vastine:

Tuloskorttien tavoitteiden asettaminen ja mittareiden laatimisen kehittäminen sekä niiden selkeyttäminen on tunnustettu. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt uuden strategian hyväksymisen yhteydessä keväällä 2018 valtuuston tuloskortit koko valtuustokaudelle. Valtuuston tuloskorteista on johdettu tavoitteet ja mittarit aina lautakuntatasolle saakka. Tuloskorttien kehittämisessä tulee ottaa huomioon, että tavoitteet säilyvät yhdenmukaisina aina valtuuston asettamista tavoitteista lautakuntien tavoitteisiin saakka.

Vuoden 2020 talousarvion valmistelu on käynnissä ja tänä vuonna tavoitteena oli, että hallituksen tuloskortteja on sisältöjen puolesta yhdenmukaistettu tuloskorttien selkeyttämiseksi ja tiivistämiseksi. Koko kaupungin tuloskorttien kokonaisvaltainen kehittäminen on tarkoituksenmukaista ajoittaa niin, että uudet tuloskortteja vastaavat tavoitteet ja mittarit ovat uuden valtuuskauden aloittaessa hyväksyttävissä ja tähän liittyvä työ aloitetaan keväällä 2020.

2.2. Tavoitteiden toteutuminen

Tavoite: Elinvoima ja työpaikat

Kaupunginvaltuusto on asettanut elinvoimaan ja työpaikkoihin liittyviksi tavoitteiksi salolaisen osaamisen vahvistamisen ja monipuolistamisen sekä toimimisen vahvana kumppanina yrityksille ja muille toimijoille. Tästä esimerkkinä salolainen kasvuyritys Evondos on ollut sosiaali- ja terveyslautakunnan pilottina kehittämässä automaattista lääkeannostelulaitteistoa kotihoidon piirissä pitkäaikaislääkityksessä oleville ja alkavasta muistisairaudesta kärsiville ikäihmisille. Laitteen avulla oli tarkoitus vapauttaa kotihoidon työntekijöiden aikaa ja uudistaa samalla työprosesseja.

Kaupungin kotipalvelu lähti mukaan laitteen kehityspilotointiin sekä sitoutui samalla uudistamaan toiminnan prosesseja laitteen edellyttämällä tavalla. Koekäytössä olleita lääkeannostelulaitteita voitiin kehittää kotipalvelun työntekijöiden ja asiakaspalautteen avulla. Hankkeen

päätyessä voitiin todeta, että laitteen toiminnallisuutta oli saatu kehitettyä ja että käyttökokemus oli hyvä. Lääkeannostelijan käyttö toimi parhaiten asiakkailta, joilla oli itsenäistä toimintakykyä ja joiden luona ei ollut tarvetta muille hoivatoimenpiteille eikä lääkityksiä, joita oli hoidettava joka tapauksessa kotikäynnillä. Heillä henkilöstötyöajan säästöä saavutettiin, kun käyntimäärät vähenivät ja asiakaskäynnit tulivat joustavammiksi. Koekäytön jälkeen kotipalvelun asiakkaiden käyttöön jää 15 laitetta.

Tarkastuslautakunta pitää kokeilua mainitsemisen arvoisena. Lautakunta arvioi myönteisenä kotipalvelun hoitajien ja asiakkaiden halun prosessien uudistamiseen sekä sen, että pilotointi on antanut yritykselle mahdollisuuden kehittää lääkeannostelijaa lähitestauksena ja jatkaa sen markkinointia valmiiden asiakaskokemusten perusteella. Lautakunta toivoo myös muiden toimialojen seuraavan kaupungin yritysten tuotekehitysprojekteja ja olevan valmiita pilotointiin.

Vastine:

Salolaisten yritysten tuotekehitysprojekteja seurataan ja pilotointipyyntöjä käsitellään tapauskohtaisesti yrittäjyyden edistämisen hengessä mutta talouden realiteetit huomioon ottaen.

Tavoite: Uudistuvat palvelut ja kuntalaisten hyvinvointi

Nykypäivänä viestintäkeinot ovat monipuolistuneet ja tiedonjako on nopeutunut. Salon kaupungin tiedottaminen on kokonaisuudessaan parantunut. Erityisesti sosiaalisen median käyttö on aktiivista ja kuntalaiset saavat sitä kautta nopeasti ja ajantasaisesti tietoa kaupungin tapahtumista. Positiivista on, että eri palvelualueet tiedottavat myös omista toimistaan sosiaalisessa mediassa. Sähköisen viestinnän ohella tulee kuitenkin jatkossa ylläpitää myös perinteisiä viestintämuotoja sen varmistamiseksi, että kaikilla kuntalaisilla on tasavertainen tietojensaantimahdollisuus. Päätöksenteossa olevien asioiden tiedottamista ja kuntalaisten tietojensaanti ja mielipiteen lausumisoikeutta tulee edelleen pitää tärkeänä. Aktiivisen tiedottamisen avulla kuntalaisilla on mahdollisuus kommentoida asioita tuoreeltaan sekä näin vaikuttaa päätöksenteossa oleviin asioihin.

Vastine:

Kaupunki julkaisee painettuna versiona kaupunkitiedotetta, Asukkaan Salo –asukasopasta, Salo vapaalla –vapaa-ajan opasta sekä VisitSalo-matkailuesitettä.

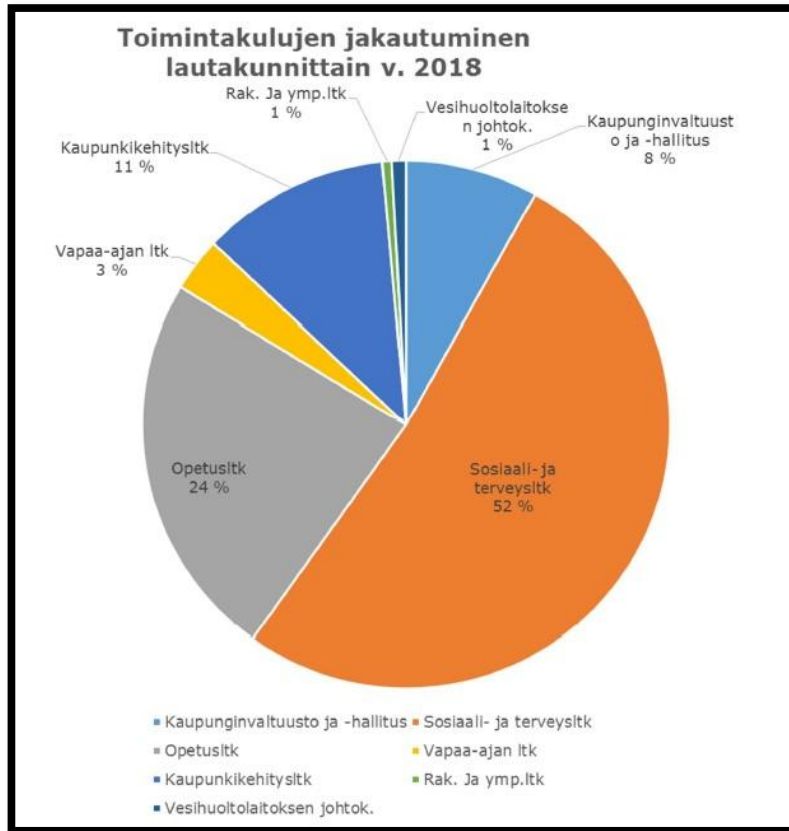
Kaupunkitiedotteet, asukas- ja vapaa-ajan opas jaetaan Salon alueella kaikkiin talouksiin. Lisäksi kaikkia julkaisuja on saatavilla kaupungin palvelupisteistä.

Kaupunki julkaisee myös paikallislehdissä (Perniönseudun Lehti, Salon Seudun Sanomat ja Salonjokilaakso) ilmoituksia tarpeen mukaan.

Kaupunki on uudistanut palvelutarjontaansa esimerkiksi omatoimikirjastoja ja Vaski-kirjaston käyttöä lisäämällä. Tiukentuneessa taloudellisessa tilanteessa on uudella palvelutavalla pystytty takaamaan vanhoissa kuntakeskuksissa palvelutarjonta, johon perinteisellä henkilökunnan ylläpitämällä kirjastopalvelulla ei välttämättä olisi ollut mahdollisuutta nykyisessä laajuudessa.

Tavoite: Vakavarainen talous

Lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että kaupungin tiukentuneessa taloudellisessa tilanteessa tulee erityistä huomiota kiinnittää tarkkaan taloudenpitoon sekä työn oikeaan ja taroituksenmukaiseen organisointiin kaikilla palvelualueilla.

Salon kaupunki on aiemmin laatinut talouden sopeuttamisohjelman ja kuntalain mukaan sopeuttamisohjelman toteuttamista tulee seurata. Viime vuosien aikana sopeuttamisohjelmaan liittyvien asioiden on kerrottu huomioidun talousarvion laadinnan yhteydessä eikä erillistä seurantaa ole ollut taloushallinnossa esittää.

Vastine:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi talousarviomuutoksen kokouksessaan 6.5.2019 § 65, joka sisälsi säästöehdotuksia kuluvalle vuodelle. Säästöohjelman taloudellisia vaikutuksia seurataan johtoryhmän kokouksissa ja kuukausittain raportoinnin yhteydessä. Kaikkia säästöohjelman lopullisia vaikutuksia on tarkoituksenmukaista seurata vasta pidemmällä aikavälillä, kun tilikausi on päättynyt. Lopulliset vaikutukset arvioidaan tilinpäätöksen valmistumisen yhteydessä.

Tavoite: Johtaminen ja osaava henkilöstö

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupungin strategisiksi tavoitteiksi asiakaslähtöiset palvelut, jossa korostetaan palveluiden suunnittelua, organisoimista ja hyvää johtamista sekä että palveluprosessit ovat saumattomia ja sujuvia. Vakavarainen talous -osiossa nähdään tärkeäksi toiminnan uudistaminen ennakoimalla ja tiedolla. Johtamista ja henkilöstöä koskevassa osiossa tavoitteena varmistaa kaupungin strateginen ja ennakoiva johtaminen.

Kaikki tavoitteet edellyttävät tieto- ja viestintäteknologian eli digitalisaation hallintaa ja tietohallinnon organisoimista kaupunkikonsernissa. Tulokorttiin kirjattuna tavoitteena on tie-

dolla johtaminen. Tämä edellyttää hyvin toimivia tietojärjestelmiä, jotka tuottavat jäsennellyä tietoa erilaisissa raporteissa sekä automaattista tiedon vaihtoa järjestelmien sisällä ja tarvittaessa ulkoihin järjestelmiin. Sosiaali- ja terveystoimessa käytettävissä olevia resursseja voidaan suunnata oikeisiin kohteisiin sekä ennakoiwaan ja ennalta ehkäisevään terveydenhoitoon sekä sosiaalipalveluihin. Lopputuloksena ovat toimivat kaupunkilaisten palveluprosessit ja mahdollisuus hallita ja vähintäänkin hillitä kustannuksia ja niiden kasvua.

Kaupunki käyttää vuosittain noin 6 milj. euroa erilaisiin hallintoa palveleviin tietojärjestelmiin. Osa näistä palvelee myös kaupunkilaisia sähköisten palvelujen muodossa.

Tarkastuslautakunta on lukuisia kertoja kiinnittänyt huomiota kaupungin tietojärjestelmien hallintaan toivoen tietojärjestelmien parempaa hyödynnettävyyttä. Koska kaupungille on aiheutunut myös kustannuksia huonosti toimivien järjestelmien tuotantokäyttöön saattamisesta, tarkastuslautakunta on esittänyt niihin puuttumista. Tarkastuslautakunta teetti vuonna 2015 kaupungin tietojärjestelmäkartoituksen BDO Audiatorilla. Kaupunginhallitus päätti sen pohjalta 4.4.2016, että sitä tulee informoida jatkotoimenpiteistä. Asiaa ei kuitenkaan vastuutettu millekään vastuualueelle tai viranhaltijalle.

Vastine:

Raportissa oli kiinnitetty huomiota henkilöstö- ja taloushallinnon järjestelmien toimivuuteen. BDO:n raportissa esitetyt toimenpide-ehdotukset otetaan uudelleen tarkasteltavaksi.

Vuonna 2017 lautakunta kiinnitti huomiota potilastietojärjestelmän päivityksen (LifeCare) toimivuuteen ja siinä esiintyviin ongelmiin. Hanke oli tuottanut runsaasti kaksikertaista työtä. Tarkastuslautakunta katsoi silloin, että järjestelmä toimittajan vastuut tulisi realisoida sopimuksin. Edelleen lautakunta katsoi, että LifeCare -järjestelmän toimivuus tulisi ennen tuotantokäyttöön ottamista testata riittävästi reaaliaineistolla.

Vuonna 2018 LifeCare -ohjelmiston ongelmat ovat jatkuneet koko vuoden ajan. Vakavaksi katsottavia ongelmia on esiintynyt mm. sähköisten reseptien siirtymisessä apteekkeihin, lääkevahvuuksien vaihtumisena ja erikoissairaanhoidon läheteiden siirtymisessä potilastietojärjestelmään. Lähetteet on jouduttu siirtämään manuaalisesti muistitikun välityksellä erikoissairaanhoidon ohjelmistosta kaupungin potilastietojärjestelmään.

Asiakasmaksujen kertymisessä ilmeni vaikeita ongelmia, koska asiakkaille oli lähtenyt terveyspalveluiden käytöstä aiheuttomia ja vääriä laskuja ja osa laskuista ei lähtenyt lainkaan. Maksutuotot saattavat tämän vuoksi jäädä alhaiseksi. Maksujen tarkistaminen ilmeisesti edellyttäisi manuaalista käyntien tarkistusta ja niiden perusteella laskutuskierosta. Vuoden aikana järjestelmätoimittaja on saanut toimivuutta parannettua. Valviralle on informoitu tilanteesta.

Huonosti toimiva LifeCare -ohjelmisto on siis vaarantanut potilasturvallisuutta, tuottanut kaksinkertaista työtä ja vähentänyt kaupungin maksutuottoja. Lautakunta on 13.3.2019 kirjannut LifeCare -järjestelmästä seuraavan riskiarvion:

" Potilastietojärjestelmän päivittäminen Life Careksi on osoittautunut jo toteutuneeksi riskiksi sekä potilasturvallisuudelle että asiakasmaksujen oikealle kertymiselle. Maakunnassa on käytössä useita potilastietojärjestelmiä ja muita terveydenhuollon toiminnassa välttämättömiä tietojärjestelmiä, joiden yhteensopimattomuus ja toimimattomuus on jo osoittautunut toteutuneeksi riskiksi. Valtakunnallinen KanTa-arkisto ei ole osoittautunut aukottomaksi eikä sieltä

löydetä kaikkia potilaanhoidossa tarvittavia tietoja, kuten esimerkiksi yksityissektorilla toteutettujen hoitojen sisältöä..."

Aikuis- ja vammaistyön palveluissa käytetään YPH-Effica ohjelmaa ja kehitysvammahuollon ohjelmaa LifeCare. Effica -ohjelma on vanhentunut ja siihen tulisi tehdä isoja uudistuksia, mm. verkkopalveluominaisuudet puuttuvat. Korvaavaa järjestelmää tai nykyisen päivitystä ei ole tiedossa. Tällä hetkellä mietitään maakunnallista ratkaisua tai yhteistyötä Turun kaupungin kanssa. Myös muilla sosiaalitoimen palveluilla on ilmennyt joitakin ohjelmisto-ongelmia. Tarkastuslautakunta uudistaa huolensa LifeCare -ohjelmiston tuomista ongelmista sekä katsoo, että kaupungin tulisi periä ohjelmistotoimittajalta kaksikertaisesta työstä sille aiheutuneet tarpeettomat kulut. Lautakunta ymmärtää ongelmat, joita voisi tulla uusien tietojärjestelmien hankinnasta ja vanhaan ohjelmistoon kertyneen tietokannan siirtämisestä uuteen. Siksi pysyminen nykyjärjestelmässä lienee ainoa oikea ratkaisu, mutta kaupungille koituneiden aiheettomien kustannusten reklamointi ja periminen ovat oikea tie nykyisessä tilanteessa.

Vastine:

Potilastietojärjestelmä LifeCare:n toiminnassa on esiintynyt edelleen vakavia ja potilasturvallisuutta vaarantavia ongelmia, joista on asianmukaisesti tehty vaaratilanneilmoituksia valvovalle viranomaiselle (Valvira) ja ohjelmiston toimittajalle. Erityisesti asiakasmaksujen kirjautumisessa tietojärjestelmään ja sitä kautta laskutukseen on edelleen esiintynyt puutteita. Tämä on johtanut siihen, että osa asiakasmaksuista on ilmeisesti jäänyt perimättä. Tiedossa olevia ohjelmistoon tulevia muutoksia koekäytettiin testiympäristössä, mutta ongelmia esiintyi käyttöön varsinaisessa ohjelmassa.

LifeCaren toiminta on ajoittain hidas ja ohjelmisto kaatuu. Tämä hidastaa potilaan hoitotapahtumaa ja hoitotapahtuman dokumentointia. Työsuorituksen tehokkuus vähenee ja potilaiden odotusajat pitenevät. Erikoissairaanhoidosta saapuvien hoitopalautteiden (epikriisien) automaattinen siirtyminen LifeCare-potilastietojärjestelmään ei onnistu. Tietojen kopioidaan edelleen manuaalisesti muistitikulle ja siirretään LifeCaren. Tähän liittyy tietoturvariskejä.

LifeCaren toiminnassa esiin tulleista ongelmista on useita kertoja neuvoteltu ja korjaantumista on tapahtunutkin, mutta perusongelmia, kuten palautteiden siirtymistä, järjestelmätoimittaja ei ole pystynyt vielä ratkaisemaan.

Toimimattomuutta on esiintynyt reseptitietojen siirrossa Salon potilastietojärjestelmästä apteekkeihin. Toimintahäiriö on liittynyt sekä valtakunnallisessa KanTa-arkistossa ilmenneisiin toimintakatkoihin, että omassa järjestelmässämme oleviin ongelmiin.

Koska valtakunnallinen sosiaali- ja terveystoimen uudistus siirtyy tulevaisuuteen, olisi syytä selvittää mahdollisuudet tehostettua asumispalvelua tuottavien yhtiöiden ja yhteisöjen kanssa seurata sopimusten mukaisten veloitteiden täyttämistä yhteisten tietojärjestelmien kautta, mikä voi tarkoittaa myös rajoitettua käyttöoikeutta kumppanien tietojärjestelmiin.

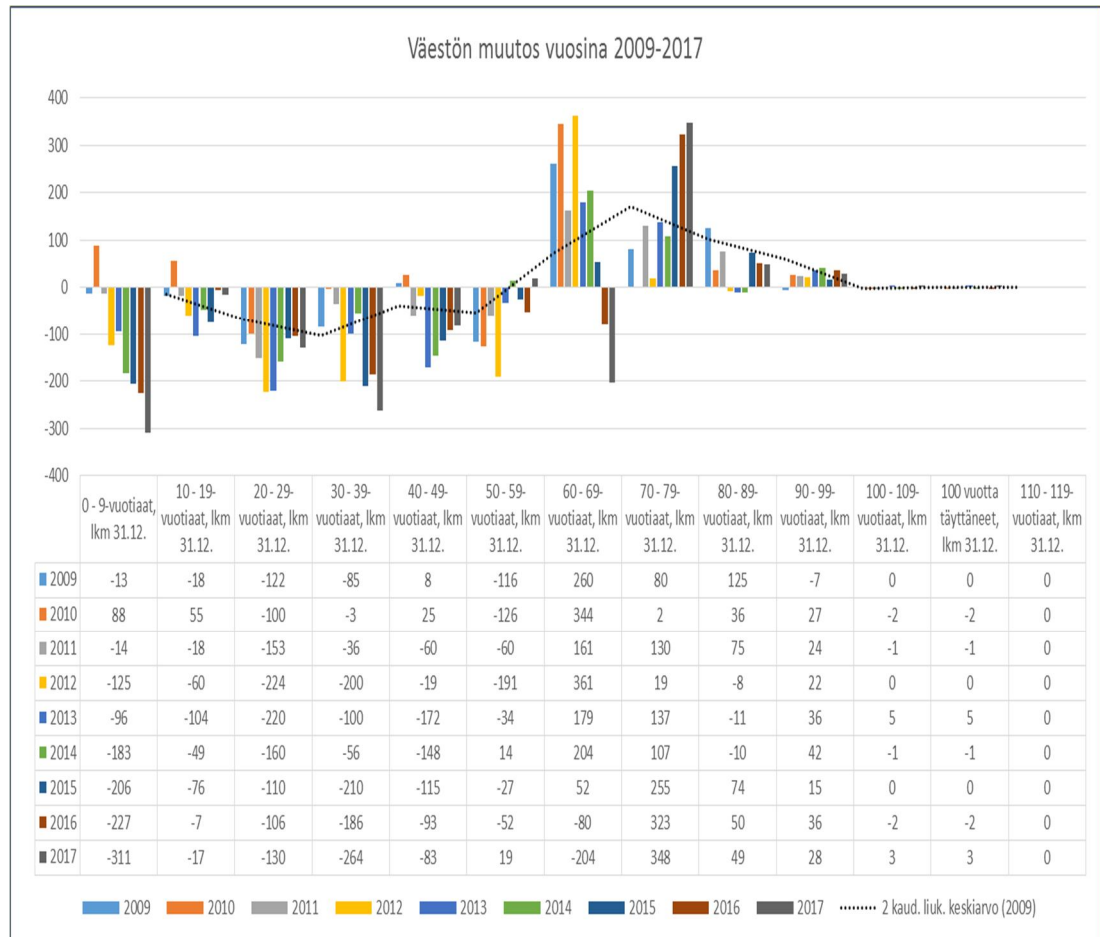
Lautakunta arvioi myös tärkeäksi sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöjohdon kouluttamista digitalisaation hyödyntämismahdollisuuksista ja että sosiaali- ja terveyslautakunta tekee selkeän digitalisaation kehittämistä koskevan päätöksen ja vastuutuksen. Tarkastuslautakunta katsoo tärkeäksi, että kaupunginhallitus vastuuttaa selkeästi tarvittavat toimenpiteet kaupungin tietohallinnon organisoimiseksi samalla kun johtamisjärjestelmää kehitetään.

Vastine:

Johtamisjärjestelmän kehittäminen on vireillä. Tietohallinnon asemaa organisaatioissa tarkastellaan tässä yhteydessä.

2.3. Kaupunginhallituksen tulokortti

Tarkastuslautakunnan vuoden 2016 arviointikertomuksessa oli Salon kaupungin väestön muutosta kuvaava taulukko. Väestömuutoksen vaikutukset ovat merkittävät koko kaupungin talouden ja palvelurakenteen osalta. Lautakunta katsoo, että kaupunginhallituksen on perusteltua syytä selvittää väestörakenteen muutoksen vaikutuksia palvelurakenteeseen tulevina vuosina.

Tavoite: Elinvoima ja työpaikat

Kaupunki on toiminut jo useamman vuoden ajan aktiivisesti työllistämispolitiikassa. Työmarkkinatuen kuntaosuuden maksuosuus on pienentynyt 0,9 miljoonaa edellisestä vuodesta. Toteutetuilla tukitoimilla on työllisyystilanteen kehittymisen lisäksi ollut myönteistä vaikutusta asiaan. Hankerahoituksen hyödyntäminen työllisyystoimien kehittämisessä on tärkeää ja hankkeiden kautta on saatu luotua hyviä, uusia palvelumuotoja. Esimerkkeinä näistä hankkeista mainittakoon Voima-työllisyshanke vuosille 2018-2020 sekä Kaira-työhönvalmennus Salon ja Someron alueelle vuosina 2017-2018.

Suomi 100-tonttikampanja osalta tehtiin valitus hallinto-oikeuteen. Päätöksen saannin jälkeen on hyvä selvittää, kuinka paljon tonttikampanja tosiasiasa aikaansai toteutuneita rakennushankkeita ja kuinka paljon rakennuttajien joukossa oli alueelle muuttaneita uusia asukkaita.

Vastine:

Suomi 100 -tontteja varattiin kaikkiaan 76 varausta ja kaikista on tehty varauspäätös. Päätöksen jälkeen on tullut asiakkaan peruuttamia varauksia 32. Vuokrattuja on 21 ja näistä viidestä on jo tehty kaupat ja kahdesta myyntipäätös eli yhteensä seitsemälle

tontille on jo valmistunut asuinrakennus. Vuokratuille tonteille on myönnetty 16 rakennuslupaa. Vuokratuista 21 tontista seitsemän vuokramiestä on tullut osoitteen perusteella Salon ulkopuolelta. Tiedot vastaavat tilannetta 11.9.2019.

Länsirannan asemakaavaan liittyvää kokonaisuutta on käsitelty poikkeuksellisen pitkään eri toimielimissä. Kaupungin elinvoimaisuuden ja kehittämisen kannalta tämän tyyppiset pitkät prosessit eivät ole positiivisia, eivätkä luottamusta ja myönteistä julkikuvaa tukevia. Asioiden laajalla ja monipuolisella valmistelulla yhdessä eri intressiryhmien kanssa tulee pyrkiä välttämään vastaavia tilanteita.

Vastine:

Länsirannan kaavaprosessin käsittely on ollut jossain määrin poikkeuksellinen, kun kaupunginvaltuuston käsittelyn perusteella palattiin jatkamaan kertaalleen keskeytettyä kaavaprosessia. Joskus asiaan liittyvät ristiriitaiset tavoitteet ovat sen laatuista, että yksimielisyyttä ratkaisun suhteen ei löydy ja silloin on yksi mahdollisuus valita joku ratkaisu päätöksenteon pohjaksi, jolloin toki tyytymättömyys voi kanavoitua esimerkiksi muutoksenhakuun.

IoT Campuksella olevien yritysten määrä on kasvanut ja käyttöaste nousut.

Salo sijoittui Varsinais-Suomen Yrittäjien yrittäjyysilmapiirikyselyssä neljänneksi. Tulosta voi pitää hyvänä ja myönteisenä viestinä yritysten suuntaan. Tämän voi toivoa edistävän myös uusien yritysten sijoittumista alueelle.

Tavoite: Uudistuvat palvelut ja kuntalaisten hyvinvointi

Lounean, kaupungin ja urheiluseurojen kokoonpanolla toteutetaan yhteiskuntavastuukampanja nuorten liikunnan edistämiseksi. Alueen toimijoiden yhteisellä panostuksella toteutettu hanke yläkouluikäisten nuorten lajivalmennuksen toteuttamiseksi ja nuorten liikunnan edistämiseksi on osaltaan syrjäytymisen ehkäisyä edistää toimintaa. Toimijoiden yhteistyön merkitys on ollut positiivinen.

Ihme ja Kumma ry:n toimintaa ja sen mahdollista tukemista eri muodoin on käsitelty useampaan kertaan. Avustusten ja tukien myöntämiseen liittyvän ohjeistuksen tulee jatkossa olla yksiselitteisen selkää ja huomioida halutut kohderyhmät riittävässä määrin.

Vastine:

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt yleiset yhdistysten toiminnan tukemisen periaatteet. Toimielimet hyväksyvät myöntämiensä avustusten yksityiskohtaiset myöntämiskriteerit. Tässä yhteydessä toimielinten tulee kiinnittää huomiota ohjeiden selkeyteen. Yhdistysten toiminnan tukemisen periaatteita on tarkoitus päivittää. Syksyn 2019 aikana kootaan tiedot yhdistysten käytössä olevista tiloista ja niiden vastikkeista tai vastikkeettomuudesta. Tiedot käsitellään kaupunginhallituksessa. Tältä pohjalta keskustellaan yhdistysten tukemisen periaatteiden uudistamistarpeista. Periaatteiden selkeyteen kiinnitetään huomiota valmistelun yhteydessä.

Kaupungin tulee vastaisuudessa huomioida koulu- ja päiväkotikiinteistöjen muutostilanteissa avoin keskustelu kuntalaisten kanssa. Esimerkkinä tästä on Hajalan päiväkodin sulkemiseen liittyvä asiakokonaisuus, joka sai julkisuudessa paljon huomiota myös valtakunnallisesti.

Loppuvuodesta julkaistiin tietoa älykaupunkiin (SmartCity) liittyvistä hankkeista, joissa on erilaisia tavoitteita kaupungin kehittämiseen digitaalisuuden ja mobiilisovellusten hyödyntämiseksi. Kyseessä on voimakkaasti kasvava tulevaisuuden ala, jossa kaupungin mukana olo luo uusia tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Kyläyhdistyshankkeella on lisätty alueen yhdistysten ja toimijoiden aktiivisuutta. Kuntalaisten osallistuminen ja vaikuttamismahdollisuudet ovat tätä kautta olleet hyvin esillä.

Tavoite: Vakavarainen talous

Vuoden 2017 tilinpäätöstä jouduttiin oikaisemaan konsernilaskelmien puutteiden vuoksi. Tekemättä jääneet kirjaukset IoT Park Oy:n osalta on tehty, ja näin saatu tilinpäätösluvut oikeiksi sekä antamaan oikean kuvan konsernin tilasta ja tunnusluvuista. Korjaus heikensi tunnuslukuja, mutta ne säilyivät edelleen hyvällä tasolla. Taloushallinnon osalta todetaan, että näin merkittävien asioiden osalta tulee jatkossa olla entistä tarkempi niiden oikeellisuudesta.

Vuoden aikana jouduttiin tekemään lisätalousarvio. Toimenpiteet eivät kuitenkaan olleet riittäviä vaan tilikauden päättymisen jälkeen talousarvion ylityksiin ja investointeihin kohdennettiin määrärahaa. Toimintamenojen kasvu on ollut 4,6 miljoonaa euroa ja henkilöstömenot ovat kasvaneet 2,7 miljoonaa euroa. Palvelujen ostojen kehityksessä viiden viimeisen vuoden aikana on ollut 11,4 miljoonaa euroa lisäystä. Toimintamenojen kasvu yhdistettynä verotulojen heikkenemiseen sekä asukasluvun laskuun johtavat siihen, että tulevien vuosien talousennuste on hyvin kriittinen. Kaupungin johdon tulee vakavasti pohtia sopeuttamisohjelman laatimista lähitulevaisuudessa.

Vastine:

Kaupunginhallitus on perustanut taloustyöryhmän, jonka tehtävänä on laatia toimenpide-ehdotuksia talouden tasapainottamiseen. Tämän lisäksi on käynnissä oppimisympäristöselvitys, jonka on tarkoitus valmistua joulukuussa 2019.

Saatavia on poistettu vuoden 2018 kirjanpidosta yli 625 000 euroa. Kyseessä on merkittävä summa ja on syytä selvittää, millaisia keinoja summan pienentämiseksi on mahdollista toteuttaa.

Vastine:

Asiaan on kiinnitetty huomiota ja laskutus- ja perintäohjeita ollaan päivittämässä. Perintään ajautuvien saamisten suuruus on riippuvainen monien prosessien yhteistekijöistä ja näitä prosesseja, kuten laskutus ja sen erilaiset toteutustavat on tunnistettu. Kaupungissa on käynnissä monia laskutuksen yhtenäistämiseen ja verkkomaksamiseen liittyviä hankkeita, joiden vaikutukset tulevat helpottamaan ja pienentämään perintään joutuvia saatavia.

Tavoite: Johtaminen ja osaava henkilöstö

Henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämiseen on kohdennettu aiempaa enemmän toimenpiteitä ja toteutettu suunnitelmallista työtä strategian pohjalta. Vanhuspalveluiden osalta tehtiin päätös resurssipoolin rakentamisesta kotihoitoon. Tämän tarkoituksena on ratkaista lyhytaikaisiin sijaisiin liittyvää haastetta. Resurssipoolin kautta pyritään turvaamaan laadukkaat palvelut riittävän henkilöstön ja heidän osaamisensa kautta. Tämä tukee osaltaan myös henkilöstön jaksamista, kun työvuorossa on riittävä määrä osaavia työntekijöitä. Resurssipooli tulisi käyttää lyhytaikaisiin poissaoloihin eikä pitkäaikaisten sairaspöissaolojen kattamiseen. Vuoden lopussa järjestetyt henkilöstömessut ovat osa yhteisöllisyyden lisäämistä ja eri yksiköiden työn tunnettuuden lisäämistä.

Vastine:

Kotihoidon varahenkilöstö aloitti toimintansa syksyllä 10 henkilön voimin. Loput 10 hoitajaa palkattiin tammikuun 2019 alusta alkaen. Varahenkilöstön tarkoituksena on toimia

ensisijaisesti sairauspoissaoloissa sijaisena. Kotihoidon asiakastyöt jaetaan niin, että varahoitaja on aina asiakastyössä. Jos kotihoidossa tulee tilanne, että sairauspoissaoloja ei ole, niin tiimin hoitaja jää tekemään tiimissä sovittuja tehtäviä ja varahoitaja hoitaa tiimin hoitajalle suunnitellun asiakastyön. Varahoitajien sijoittumista työvuoroihin seurataan manuaalisesti tilastoimalla, jonka perusteella arvioidaan tarvittavien ilta- ja viikonlopputyövuorojen määrä koko kotihoidossa. Varahoitajien työvuorojen sijoittuminen pyritään siis optimoimaan tietoon perustuen, mutta sairauspoissaolojen ennakointi työvuoroittain on mahdotonta.

Varahoitajien käyttöaste 1.9.-31.12.2018 väliseltä ajalta on 83,7 %. Em. aikana oli yhteensä 157 työvuoroa, jolloin varahoitaja vapautti tiimin hoitajan tekemään tiimin yhteisiä työtehtäviä. Yhteensä näitä nk. poolipäiviä toteutui keskimäärin 15 varahoitajaa kohden (0,9 työvuoroa viikkoa kohden). Varahoitajien varausohjeita on muutettu, jotta käyttöaste saadaan suuremmaksi. Muutokset voidaan tehdä takautuviin tilastoihin nojaten ja aina seuraavista työvuorolistoista alkaen, mikä tekee reagoinnin hitaammaksi. Muutokset on aina sovittu koko kotihoidon kesken, jotta rekrytoivien esimiesten tarpeet tulee kuunneltu.

Varahoitajajärjestelmän haaste on ennakoida varahoitajien työvuorot ja niiden määrät sekä ohjeistukset niin, että käyttöaste saadaan mahdollisimman korkeaksi. Toisaalta sairauslomamat eivät ilmene tasaisesti. Varahoitajia voidaan nykyisillä ohjeilla varata lyhyt- ja pitkäaikaisiin poissaoloihin, sekä akuutteihin vuosiloma- ja palkaton tarpeisiin jos näyttää siltä, että heitä olisi vapaana. Tiimien työvuorot on sovittu tehtäväksi mahdollisimman tasaisesti, jotta resursseissa ei tulisi päivittäistä heittoa suuresti. Tälläkin on vaikutusta varahoitajien käyttöasteeseen.

Henkilöstön sairaspoissaoloja kertyi 19.4 kalenteripäivää henkilötyövuotta kohden. Luvussa on lisäystä 1,4 päivää vuoteen 2017 verrattuna. Sairaspoissaolojen kehitystä tulee jatkossa seurata tarkkaan. Palvelualueilla tulee asiaa käydä perusteellisesti läpi ja arvioida syitä sairaspoissaolojen nousuun. Sairaspoissaolojen nousu 1.4 päivää vuodessa on merkittävä. Henkilöstöraportissa ei ole esitetty sairaspoissaolojen jakaantumista ikäluokissa. Tämä tieto olisi olennaista huomioida sairaspoissaolojen analysoinnissa.

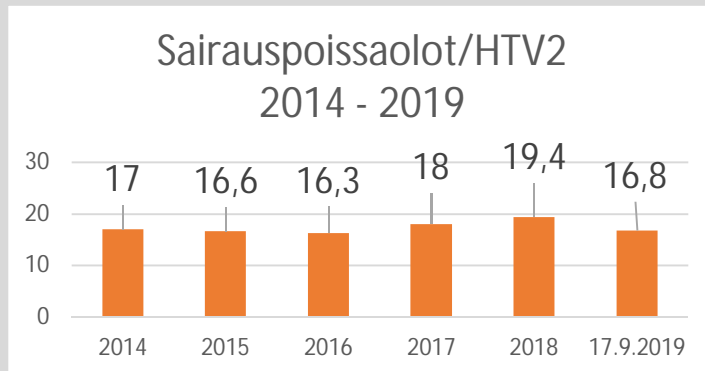
Palvelualue	Sairaspoissa- olot kalenteri- päivinä	Sairaspoissa- olot / HTV2	Sairaspoissa- olot kalenteri- päivinä	Sairaspoissa- olot / HTV2	Sairaspoissa- olot kalenteri- päivinä	Sairaspoissa- olot / HTV2
	2016	2016	2017	2017	2018	2018
Yhteensä	56.061	16,3	59.798	18,0	65.150	19,4
Hallintopalvelut	3.075	25,5	1.844	16,8	2.386	21,9
Henkilöstö- ja talouspalvelut	239	9,0	218	7,5	150	4,8
Lasten ja nuorten palvelut	17.556	15,0	18.454	15,8	18.844	16,3
Vapaa-ajan palvelut	1.533	7,8	1.358	10,5	1.360	9,7
Terveystieteiden palvelut	9.268	16,2	10.374	18,8	10.751	19,2
Sosiaalitoimen palvelut	4.389	18,7	4.467	21,3	4.409	20,7
Vanhuspalvelut	12.994	21,5	14.098	22,9	16.763	27,1
Kaupunkikehityspalvelut	6.572	14,5	8.669	18,6	9.906	20,8
Rakennus- ja ympäristövalvonta	252	9,3	412	15,4	236	8,4
Liikelaitokset	183	8,0	108	5,1	345	16,4

Palvelualueilla on käynnissä jatkuvasti muutoksia ja toimintatapojen uudistuksia. Työntekijöiden ajan tasalla pitäminen, riittävä tiedon saanti sekä ohjeistus ja koulutus esimerkiksi tietojärjestelmien uusiin vaatimuksiin tukee osaltaan työntekijöiden jaksamista ja työssä viihtymistä. Syyskaudella aloitettu toimivien työyhteisöjen kärkihanke vaikuttaa osaltaan henkilöstön työssä viihtymiseen ja jaksamiseen. Sairaspoissaolojen kehittymistä on edelleen seurattava.

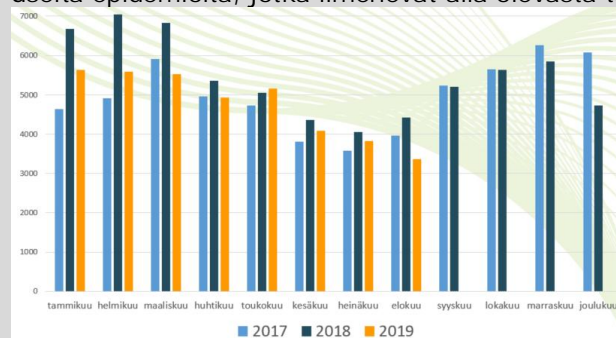
Vastine:

Henkilöstön sairauspoissaoloja on seurattu koko uuden Salon olemassa olon ajan kuu-
kausi- ja vuositasolla. Vuoden 2019 aikana kaupunginjohtajan johtoryhmä tarkastelee
osana päivittäisjohtamisen taulua henkilöstömäärän kehitystä, sijaisten käyttöä, palkat-

tomien päivien pitämistä sekä sairauspoissaoloja. Tarkastelu toteutetaan koko kaupungin tasolla ja tarvittaessa palvelualuekohtaisesti. Myös pidettyjen lomapäivien kehitystä seurataan ja arvioidaan lomapalkkavelan määrää vuoden lopussa. Sairauspoissaolojen kehitystä kuvaa alla oleva kaavio. Mikäli mitään aivan poikkeuksellista sairastavuudessa ei tapahdu, koko vuoden sairauspoissaolot jäävät lähelle vuoden 2017 tasoa.

Vuosi 2018 oli sairauspoissaolojen kannalta poikkeuksellinen. Alkuvuoden aikana oli useita epidemioita, jotka ilmenevät alla olevasta taulukosta (tilanne 2.9.2019):

Saaga-ohjelmasta on mahdollista selvittää poissaolot myös ikäryhmittäin. Alla vuoden 2019 tiedot vakituisesta henkilökunnasta ja kaikista määräaikaisessa palvelussuhteessa olevista:

Vakituisen henkilöstön sairauspoissaolot kalenteripäivinä / HTV2 eri ikäryhmissä (tilanne 17.9.2019)

Alle 30	15,76
30 – 39	15,73
40 – 49	17,66
50 – 59	20,66
60 – 64	19,68
yli 65	15,88
Yhteensä	18,51

Määräaikaisen (sijaiset, muut määräaikaiset, työllistetyt) henkilöstön sairauspoissaolot kalenteripäivinä / HTV2 eri ikäryhmissä (tilanne 17.9.2019)

Alle 30	12,58
30 – 39	13,56
40 – 49	13,13
50 – 59	8,49
60 – 64	10,45
yli 65	3,68
Yhteensä	11,77

Vakituisen henkilökunnan eniten sairastava ikäryhmä on 50 – 59 –vuotiaat ja määräaikaisissa palvelussuhteissa eniten sairastavat 30 – 39 –vuotiaat. Tätä selittää se, että määräaikaisen henkilöstön keski-ikä on selvästi alempi kuin vakinaisen henkilökunnan ja painottuu juuri em. ikäryhmään.

Henkilöstötietojen seuranta toteutetaan viikoittain kaupunginjohtajan johtoryhmässä, jokaisessa henkilöstöjaoston kokouksessa ja kuukausiraporttien muodossa kaupunginhallituksessa. Esimiesten käytössä on ESS7-ohjelman raportointi.

2.4. Talousarvion noudattaminen ja toteutuminen

Vuosi 2018 muodostui alijäämäiseksi 14,84 milj. euroa, mikä on selvästi talousarvion mukaista tulosta (- 17,21 milj. euroa) parempi

Henkilöstökulut toteutuivat 0,66 milj. euroa yli talousarvion. Palvelujen ostomenoja kertyi 2,91 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Erikoissairaanhoidon palvelujen ostomenot alittuivat 2,1 milj. eurolla, vanhuspalveluiden 0,45 milj. eurolla mutta sosiaalityön palvelujen ostomenot ylittyivät 0,91 milj. eurolla.

Investointien kokonaismäärä oli 16,2 milj. euroa, mikä on 0,98 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa.

Arvopapereiden hankintamääräraha oli talousarviossa 0,35 milj. euroa, mistä käytettiin 0,34 milj. euroa

Talonrakennushankkeisiin käytettiin 7,0 milj. euroa, mikä oli 2,6 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Merkittäviä rakennushankkeita olivat urheilupuiston pukuhuone ja huoltorakennus 0,8 milj. euroa, kiinteistöjen sisäilmakorjaukset 0,81 milj. euroa ja Tupurin koulun lämmitysjärjestelmän muutos 0,4 milj. euroa sekä pääterveysaseman peruskorjaus 0,56 milj. euroa.

Kunnallistekniikan rakentamiseen käytettiin 4,35 milj. euroa, mikä on 0,22 milj. € vähemmän kuin talousarviossa. Merkittävimpiä investointeja olivat Kokoojakatu Tupuri-Mt110, (0,6 milj. euroa) ja uudelleen päällystettävät kadut (0,7 milj. euroa).

Irtaimen omaisuuden hankkeiden toteutuma oli yhteensä 1,33 milj. euroa, mikä on 0,42 milj. euroa vähemmän, kuin talousarviossa.

Investointihankkeisiin saadut tulot olivat 1,3 milj. euroa, mikä on 0,73 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa.

Valtuustoon nähden sitova talousarvio ylitettiin käyttötalousosassa ja investointiosassa siten kuin yhteenvedossa valtuuston hyväksymistä määrärahojen ja tuloarvioiden osalta (Toimintakertomus kohta 7.) osoitetaan. Poikkeamat eivät ole olennaisia ja valtuusto on 4.3.2019 hyväksynyt poikkeamat. Talousarviomuutokset tulee kuntalain mukaan hyväksyä talousarviovuoden aikana. Vastaisuudessa talousarvion määräraharahojen ja tuloarvioiden toteutumisen seuranta ja raportointia tulee kehittää niin, että poikkeamat voidaan käsitellä valtuustossa talousarviovuoden aikana.

Vastine:

Asiaan on kiinnitetty huomiota. Vuoden 2019 aikana valtuusto on käsitellyt talousarviomuutosta toukokuussa ja syyskuussa. Talousarviomuutos on pitänyt sisällään kaikki tiedossa olevat muutokset, joilla on vaikutusta valtuuston hyväksymään talousarvioon. Huomioon tulee ottaa, että kaikki tietoja ei ole saatavilla kuluvan vuoden aikana, esimerkiksi erikoissairaanhoidon todelliset kustannukset, jotka vahvistuvat vasta kuluvan vuoden jälkeen

Kaupunkikonsernin talous

Konsernitaseen mukainen kertynyt ylijäämä on vuoden 2018 tilinpäätöksen mukaan 38,36 milj. euroa, mikä on 733 euroa/asukas. Konsernivelan määrä on 164 milj. euroa, eli 3.130 euroa/asukas. Vuonna 2017 kertynyt ylijäämä oli 52,4 milj. euroa ja lainakanta 155 milj. euroa. Konsernivelkojen ja vastuiden osuus käyttötuloista oli 56 %, kun se vuotta aikaisemmin oli 48,8 %.

Kuntalain mukaan kertynyt alijäämä voi yksinään johtaa arviointimenettelyyn. Tästä syystä kaupunkikonsernin talouden kehityksen seurantaan tulee vastaisuudessa kiinnittää huomiota enenevissä määrin.

Taloudelliset vastuut

Takauksiin liittyvään huoleen on vastattu uusien takauksien myöntämisen osalta. Erityisen iso riski on kuitenkin vanhojen takauksien osalta, mikäli lainan saajilla tulee taloudellisia vaikeuksia.

Takausvastuut ovat merkittäviä konserniin kuulumattomien ulkopuolisten toimijoiden, esimerkiksi vanhustenkotiyhdistysten, osalta. Riskianalyysia on tarpeen tehdä myös esimerkiksi kiinteistösaakeyhtiöiden osalta. Kiinteistösaakeyhtiöissä kaupunki on omistaja ja ne kuuluvat konserniin. Kiinteistöyhtiöiden käyttöasteissa tapahtuvat muutokset alaspäin ja korjausvelan kasvu voivat johtaa tilanteisiin, joissa aiheutuu merkittäviä kustannuksia.

Vastine:

Kaupungilla on takausvastuita yhdistysten ja säätiöiden osalta reilu 15 miljoonaa euroa. Näiden toimijoiden osalta on jo useana vuonna seurattu takausvastuussa olevien taloudellisen ja toiminnallisen tilanteen kehittymistä.

Lisäksi kaupunki on taannut vesi- ja jätevesiosuuskuntien lainoja noin 2,9 miljoonalla eurolla. Näiden osalta ollaan laatimassa vastaavaa selvitystä ja vuosittain jatkettavaa seurantaa. Samoin jatkossa tullaan seuraamaan konserniin kuuluvien yhteisöjen taloudellisen tilanteen kehittymistä.

Takausvastuisiin liittyvät riskit on tunnistettu. Säännöllisellä taloudellisen ja toiminnallisen tilanteen kehittymisen seurannalla pyritään ennakoimaan mahdollisia riskejä.

2.5. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

2.5.1. Hyvinvointipalvelut

2.5.1.1. Lasten ja nuorten palvelut

Kuntastrategiassa lähtökohtana on hyvinvoiva kuntalainen. Ennakoarviointien tekeminen tulee olla keskeistä. Perheiden sekä lasten ja nuorten osallistaminen osana päätöksenteon valmistelua on keskeisenä keinona. Tämän asian edistämiseen ei ole ollut aikaresurssia vuonna 2018 sosiaalityön palveluissa.

Vastine:

Lapsivaikutusten arvioinnin ottamista vahvemmin päätösten valmisteluun on työstyetty LAPE-työryhmässä yhdessä MLL:n ja seurakunnan kanssa. Työ jatkuu ja siihen ollaan kiinnitetty hyvinvointipalveluissa erityistä huomiota. Lapsiparlamentti on perustettu.

Kaupungin vetovoiman yksi merkittävämpiä osa-alueita on lapsiperheiden ennaltaehkäisevä hyvinvointityö sekä riittävä resursointi.

Koulujen ja oppilaitosten turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö on ensisijainen asia ja ratkaisut tulee tehdä läpinäkyvästi ja aidosti asiantuntijoita kuunnellen.

Lapsivaikutusten arviointimenetelmä on aktiivisessa käytössä. Lapsivaikutusten arviointimalleja työstyettiin kaupungin LAPE-työryhmän alatyöryhmässä yhdessä MLL:n ja seurakunnan

kanssa. Yhteistä mallia ei löydetty, mutta kukin tahokäyttää omaa menetelmäänsä merkittävien asioiden valmistelussa.

Lasten osallistamisen yhtenä keinona suunnitellaan lapsiparlamentin perustamista, missä on jäseniä lapsista ensimmäisestä kuudenteen luokkaan. Alempien luokkien oppilaiden osallistuminen lapsiparlamentin toimintaan saattaa olla haasteellista.

Perheliikuntaneuvonta on aloitettu varhaiskasvatuksen ja liikuntapalveluiden yhteistyönä. Liikuntalinjatoteutui Moisioskoulussa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa on lisätty asiakkaan valinnanmahdollisuuksia, jolloin yksityisen varhaiskasvatuksen määrä on lisääntynyt.

Tavoiteltu täyttöaste oli 98 prosenttia, mikä ei ole toteutunut. Päivähoitopaikan hinta oli vertailukuntien tasoa. Päiväkotien täyttöaste oli 85 prosenttia ja perhepäivähoidon täyttöaste 92 prosenttia. Päivähoitopaikan hinta oli vertailukuntien tasoa. Salossa oli enemmän lapsia osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa kuin verrokkikunnissa, sama suhde koko maahan verrattuna.

Kun perheessä on työttömyyttä, niin lapsen elämänrytmin muuttuminen ja päivähoiton tuntien vähentyminen saattavat aiheuttaa eriarvoistumista ja syrjäytymistä tulevaisuudessa. Tavoitteena on kuitenkin ollut nuorten syrjäytymisen vähentäminen. Varhaiskasvatuksessa tulee analysoida, millaiset vaikutukset varhaiskasvatuksen rajaamisella on mahdollisesti ollut perheissä ja millaiset kustannusvaikutukset tällöin ovat.

Vastine:

Varhaiskasvatuslain 12§:ssä määritellään oikeus varhaiskasvatukseen. Kaikilla lapsilla on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen 20 tuntia viikossa. Varhaiskasvatusta on järjestettävä kokopäiväisesti, jos lapsen vanhemmat tai muut huoltajat työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitetulla tavalla työskentelevät kokoaikaisesti taikka opiskelevat, toimivat yrittäjänä tai ovat omassa työssä päätoimisesti. Lapselle on järjestettävä varhaiskasvatusta kokopäiväisesti, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista.

Vuoden 2018 lopussa subjektiivisen rajauksen piirissä oli noin 150 lasta, joista laajennettu oikeus (kokoaikainen varhaiskasvatus) oli myönnetty 70 lapselle. Perhe voi anoa laajennettua oikeutta lain määräämin perustein, jolloin siihen on reagoitu matalalla kynnyksellä. Subjektiivisen rajauksen piirissä olevat 20h/viikko lapset on pyritty sijoittamaan siten, että 2 lasta käyttää yhtä varhaiskasvatuspaikkaa, esim. alkuviikko/loppuviikko, tai aamupäivä/iltapäivä. Tällä tavalla varhaiskasvatuspaikkoja on jakanut 80 lasta. Lasten iästä ja palveluverkon hajanaisuudesta johtuen, aina sopivaa paria ei ole löytynyt.

Keväällä 2019 varhaiskasvatus on raportoinut opetuslautakunnalle, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulokertymä on vähentynyt. Vuonna 2017 asiakasmaksukertymä oli 2 658 351 euroa ja vuonna 2018 varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuottoja kertyi kokonaisuudessaan 1 953 453 euroa. Arvio vuodelle 2018 oli 2 369 777 euroa, josta toteutumatta jäi 416 324 euroa. Laskua asiakasmaksujen kertymässä oli vuodesta 2017 vuoteen 2018 yhteensä 704 898 euroa.

Rekrytinnin haasteita on ollut pätevien/sopivien opettajien, ja varhaiskasvatuksen opettajien, palkkaamisessa. Lisäksi koulunkäyntiohjaajia on haastavaa saada lyhyisiin sijaistuksiin.

Oppimisympäristö

Oppiva Salo –kehittämishjelman avulla varmistetaan pysyvä toimintakulttuurin muutos ja tilojen muuntojoustavuus.

Rehtoreiden pedagogisen johtamisen koulutusohjelma on käynnistetty yhteistyössä Turun yliopiston kanssa.

Tavoitteena on ollut, että 92 prosenttia työntekijöistä osallistuu koulutukseen vähintään kuusi tuntia vuoden aikana. Toteutumassa on havaittavissa, että kolmasosa henkilöstöstä ei ole osallistunut lainkaan vuoden aikana koulutukseen.

Vastine:

Arviointikertomuksen mukaan kolmasosa henkilöstä ei ole osallistunut lainkaan vuoden aikana koulutukseen. Oppiva Salo -kehittämishjelmassa jokainen opettaja ja rehtori osallistuvat koulutukseen. Koulutukseen osallistuminen ei ole vapaaehtoista. Opettaja kerää oman koulutuskootinsa koulutuskalenterista ja koulutuksen toteutumista seurataan sähköisen työvälineen (koulutuskoonnin) kautta. Samoin kaikki rehtorit osallistuvat rehtoreille kohdennettuun muutosvalmennus ja pedagogisen johtamisen koulutuksiin. Näin ollen osallistumisaste on 100 %.

Tavoitellut muunto-oppimistilat toteutuivat Armfeltin ja Moisioin kouluihin sekä lukioon.

Osana syrjäytymisen ehkäisyä koululaisille tehtiin, oppilaitoksen hallintaohjelmaan, Wilmaan linkki Pyydä apua –nappiin Salon kaupungin sosiaali- ja terveystalvelujen sivulle. Avun hakeminen mieltä painaviin asioihin pitää olla helppoa, ettei apuun hakeutuminen pitkity ja tilanne näin vaikeudu entisestään.

Säännönmukaisen henkilöstö- ja asiakaskyselyn luominen olisi hyvä palautteen saamiseksi.

Vastine:

Perusopetuksen huoltajille tehdään vuosittain nivelvaiheen kyselyt oppilaan siirtyessä 2-luokalta 3-luokalle sekä oppilaan siirtyessä 6-luokalta 7-luokalle. Kyselyssä kysytään mm. kodin ja koulun välisen yhteistyön toimivuutta, vuorovaikutusta henkilöstön kanssa, huoltajien mahdollisuutta vaikuttaa kouluun liittyvissä asioissa.

Lukiokoulutuksen puolella kerätään säännöllisesti lukuvuosittain opiskelijapalautetta seuraavasti:

- *lukion aloittavien aloituskysely (1. vuoden opiskelijat)
- *2.vuoden opiskelijoiden välikysely
- *abiturienteille suunnattu kysely (3. vuoden opiskelijat).

Oppimisympäristön kehittämiseen liittyvä selvitystyö on ollut käynnissä vuoden aikana.

Haasteita nykyisessä kouluverkossa toivat lukuisat rakennusten sisäilma- ja tekniset ongelmat. Väistötiloissa toimiminen aiheuttaa haasteita toiminnalle sekä merkittäviä lisäkustannuksia.

Kaupunginhallitus on toukokuussa 2017 hyväksynyt aiesuunnitelman tulevaisuuden oppimisympäristöjen selvittämiseksi Salossa ja oppimisympäristöselvitystyöryhmä on nimetty marraskuussa 2017. Marraskuussa 2018 on käsitelty työryhmän esitykset oppimisympäristötiloista ja toisen vaiheen toimeksianto oli tarkastella koko päiväkotia, koulu ja nuorisotilojen palveluverkkoa. Asiaa on käsitelty kaupunginhallituksen iltakoulussa.

Oppimisympäristöihin liittyvää käytännön toteutusta käsiteltiin useaan otteeseen vuoden aikana. Märnynummen koulun opetustilaratkaisuja käsiteltiin otto-oikeuden perusteella halli-

tuksessa. Oppimisympäristöselvityksen yhteydessä tarkastellaan koulun pidempiaikaisia tilajärjestelyjä ja mahdollisuutta uuden päiväkodin/koulun rakentamiseen. Esimerkiksi Halikon lukion siirtoa ei lähdetä jatkovalmistelemaan. Päätöksenteon johdonmukaisuutta ja tehtyjen päätösten täytäntöönpanon riipeys ovat keskeinen kehittämiskohde. Prosessit asioiden käsittelyn osalta ovat olleet pitkiä ja päätösten toteuttaminen haasteellista.

Vastine:

Oppimisympäristöselvityksen ensimmäisessä vaiheessa paljon resursseja vaati keskusta-alueen ja eräiden muiden koulurakennusten kunto sisäilmaongelmineen ja väistötiloja koskevine järjestelyineen. Selvityksen toisessa vaiheessa on onnistuttu etenemään tavoitteiden mukaisesti, johon on vaikuttanut merkittävästi selvityksen ensimmäisessä vaiheessa suoritettu perustyö. Toisen vaiheen työhön on hankittu myös lisäresursseja ensimmäisen vaiheen kokemusten pohjalta.

Nuorisopalvelut

Syrjäytyneiden nuorten löytäminen ja motivointi työhön tai koulutukseen on välttämätöntä nuorten tulevaisuudelle ja kaupungin kulujen minimoimiseksi. Syrjäytyneiden nuorten tavoittaminen on ollut vaikeampaa. Yhden syrjäytyneen nuoren kustannukset yhteiskunnalle ovat merkittävät. Salossa on panostettu etsivään nuorisotyöhön vuoden 2018 aikana merkittävien tuloksin. Asiakkuuksien määrä on ollut 363 kappaletta, josta on 27 % siirtynyt koulutukseen. Etsivää nuorisotyötä tekee viisi työntekijää. Varhaisten ja oikea-aikaisten palveluiden tarjoaminen tuo hyvinvointia ja pienentää menoja.

2.5.1.2. Vapaa-ajan palvelut

Kulttuuripalvelut

Kulttuuriasianyksikkö palvelee kuntalaisia ympärivuotisilla tapahtumilla ja konserteilla yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

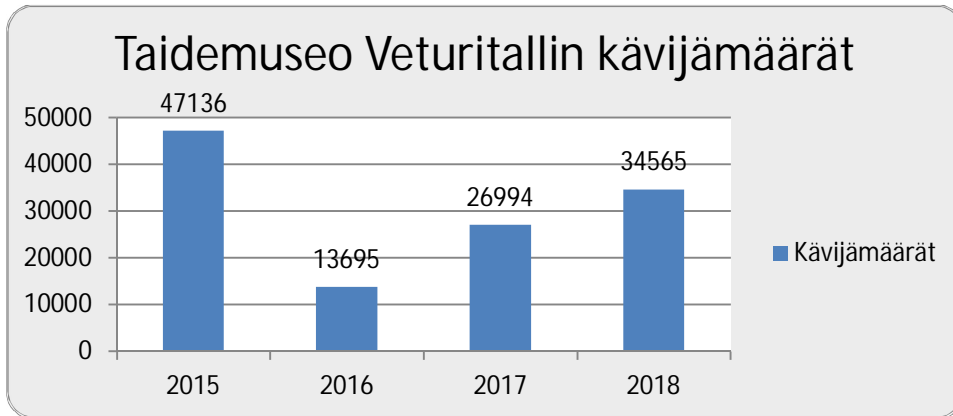
Kulttuuritoimintaan (ilman kirjastopalveluja) käytetään 25€ per kuntalainen keskiarvon ollessa vertailukunnissa 74€ per asukas. Kulttuuripalveluihin käytetään 2,6 miljoonaa euroa vähemmän rahaa kuin vertailukunnissa keskimäärin.

Digitalisaatio antaa mahdollisuuden kehittää nykyisiä laadukkaita vapaa-ajan palveluita esimerkiksi lähikirjasto toiminnalla, mutta hyödyntämisen riskinä on hidas muutos ja lisenssimaksujen nousu. Sähköisten palveluiden kehittäminen on haastavaa.

Museopalvelut

Taidemuseo Veturitalli on kaupungin merkittävin palvelukohde. Museovuosi oli hyvin menestynyt. Tavoitteet elektroniikkamuseon osalta eivät toteutuneet. Tavoite oli kehittää elektroniikkamuseota toimivammaksi kehityskäytävän avulla. Vuonna 2018 kävijöitä elektroniikkamuseossa oli 4632. Kävijämäärässä on ollut hienoista kasvua viime vuosina.

Museopalvelut 1.1 Taidemuseo Veturitalli

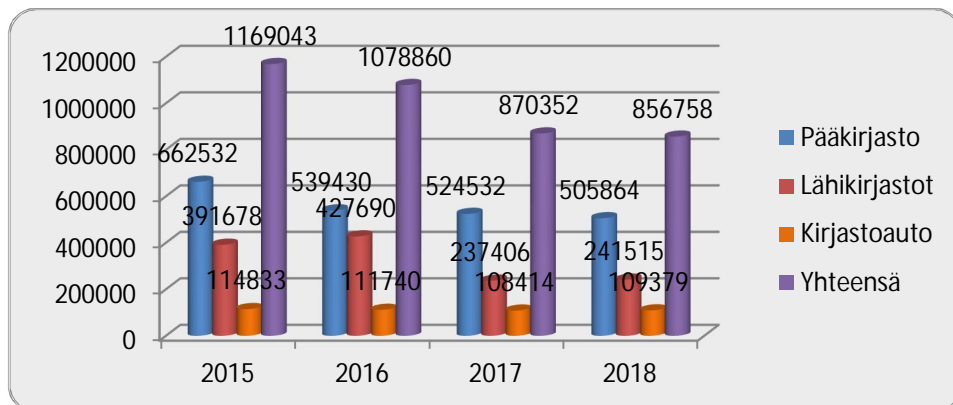

Kirjasto- ja tietopalvelut

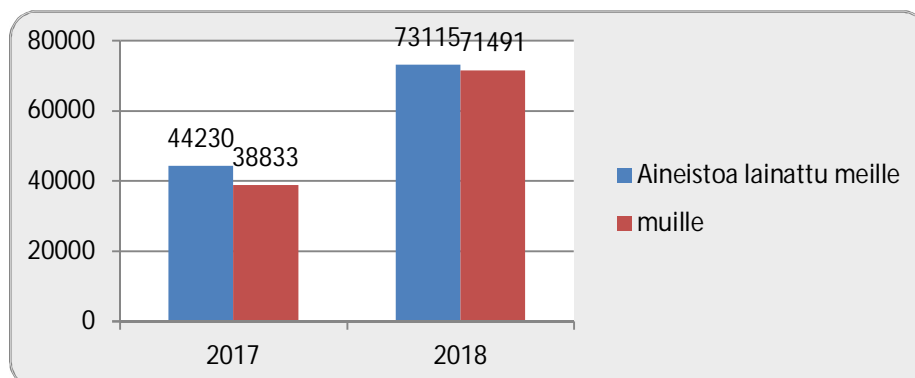
Vuosi 2018 oli kirjastolle kolmas vuosi osana Vaski kirjastoa, joka tuo uutta osaamista ja lisää kirjaston kehittämistä. Vaski yhteistyö on lisääntynyt aineistojen osalta lukumääräisesti merkittävästi. Kaupungin supistuneita kirjastomäärärahoja on korvattu Vaski-kirjaston yhteistoinnilla.

Salon kirjastoauto on toimiva ja palkittu Suomen parhaaksi kirjastopäivillä vuonna 2018 toiminnallisuuden ja asiakaslähtöisyyden ansiosta.

Kirjasto 1.1 Lainaustoiminta

Kirjasto 1.2. Vaski kirjasto lainaukset vuodelta 2017 ja 2018.

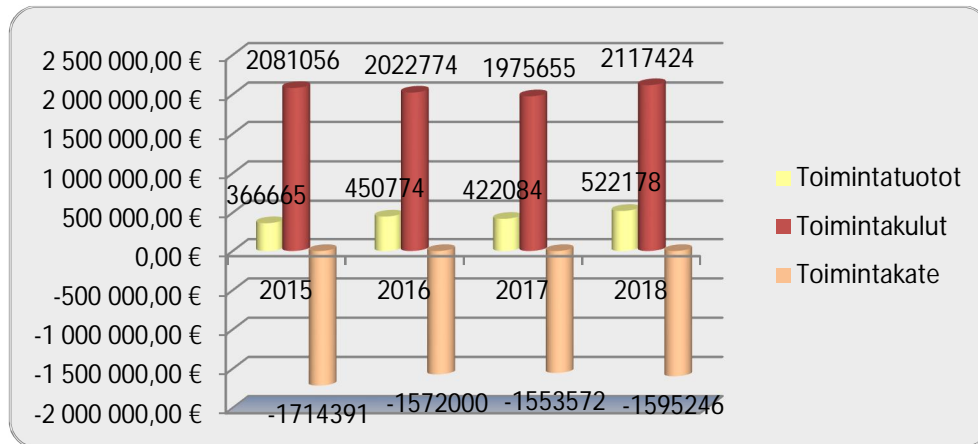

Kansalaisopisto

Opetustarjonta on lisääntynyt edellisestä vuodesta 2300 tunnilla. Kasvu nojaa hanketoimintaan ja lisääntyneeseen maahanmuuttajakoulutukseen. Maahanmuuttajien perusopetukseen tulee erillinen valtion osuus.

Toimintaa on ollut 63 pisteessä ja kasvua edelliseen vuoteen 15 pistettä.

Kansalaisopisto 1.1. Tuotot, kulut ja kate.

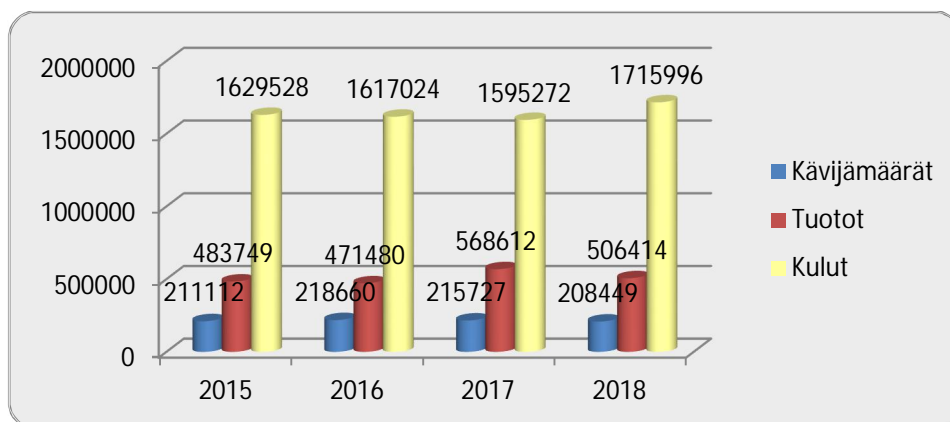
Liikuntapalvelut

Urheilupuiston monipuolisuus lisääntyi betonisella skeittirampilla. Tupuriin saatiin frisbee-golfrata sekä ulkokuntoilualaue.

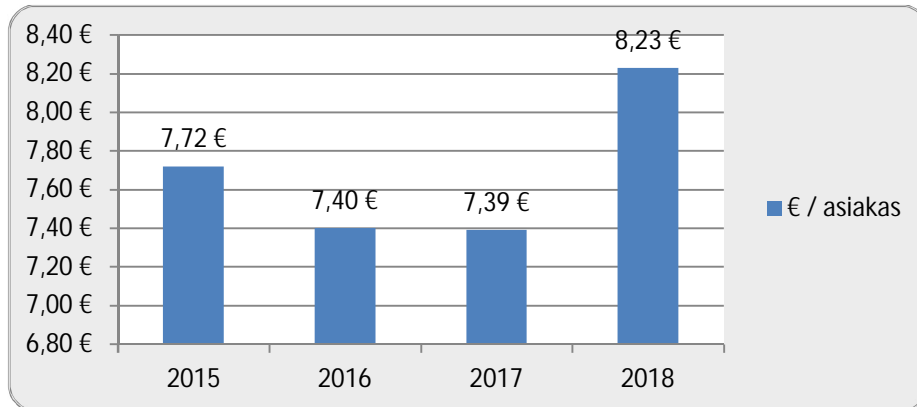
Liikuntatoimen tulee jatkaa hyvää yhteistyötä terveyspalveluiden, lasten ja nuorten- sekä ikäihmisten palveluiden kanssa. Lisäksi investointihankkeiden toteuttamisessa tulee tehdä tiivistä yhteistyötä kaupunkikehityspalveluiden kanssa.

Aktiivisen elämäntavan kehittäminen toteutuu vapaa-aikapalveluiden osa-alueilla.

Salon uimahalli 1.1. Kävijämäärät, tuotot ja kulut.

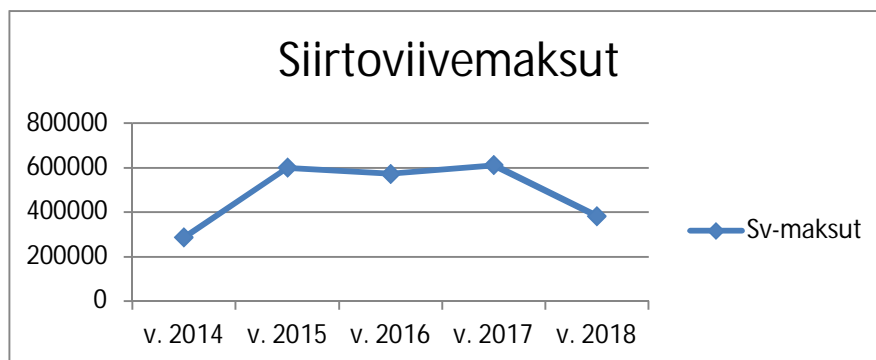
Salon uimahalli 1.2. Kulut Euroa / asiakas.

2.5.1.3. Terveyspalvelut

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri on perinyt korotettua päivätaksaa kaupungilta, mikäli potilas on joutunut odottamaan jatkohoitopaikkaa sairaalan osastolla. Vaikka siirtoviivemaksut ovat vähäiset suhteessa erikoissairaanhoidon kokonaiskustannuksiin, kaupunki on pyrkinyt kotiuttamaan potilaansa jatkohoitoon mahdollisimman nopeasti. Korkeimmillaan siirtoviivemaksujen osuus sairaanhoitopiirille vastasi yhtä prosenttiyksikköä sille maksetuista kustannuksista.

Kuva Salon kaupungin siirtoviivemaksujen kehitys vuosina 2014-2015

Terveystoimessa on panostettu oman terveyskeskussairaalan, kotisairaalan ja etenkin kodeissa tapahtuvaan sairaalatasoisen hoidon kehittämiseen. Toimintaprosesseja on analysoitu ja tehostettu. Potilaita on ollut mahdollisuus sijoittaa terveyskeskuksen vuodeosastolle myös ilta- ja yöaikaan. Osansa on ollut geriatrian erikoislääkäreiden rekrytoinnilla sekä muun henkilöstön resurssien kasvulla.

Siirtoviivemaksujen noustessa korkeimmilleen lautakunta asetti tavoitteeksi 0-euron eli ei lainkaan siirtoviivemaksuja, mikä oli ilmeisen epärealistinen. Kunnianhimoisen tavoitteen saavuttamiseksi käynnistetyt prosessi uudistukset olivat kuitenkin välttämättömät maksujen kasvun pysäyttämiseksi. Tässä on toistaiseksi onnistuttu ja prosesseja on kehitetty.

Tarkastuslautakunta katsoo arvionaan, että kaupungin terveystoimi on oman toiminnan määrätietoisella ja tavoitteellisella tehostamisella kyennyt pysäyttämään ainakin toistaiseksi siirtoviivemaksujen kasvun. Hoitoketjujen toimivuuteen tulee vastaisuudessaakin kiinnittää huomiota turvaamalla riittävät henkilöresurssit.

Vastine:

Terveyskeskuksen sairaalan toimintaprosessien kehittäminen on kohdistunut edelleen ennen kaikkea potilasvirran sujuvoittamiseen siirtoviivekustannusten hallitsemiseksi. Keinoina on käytetty hyvin onnistuneita henkilökunnan rekrytointeja, olemassa olevan henkilökunnan osaamisen kartuttamista ja kuntouttavien toimenpiteiden oikeaa kohdentamista. Kotisairaaloiminnan avulla on viety sairaalatasoinen hoito potilaan omaan kotiin. Määrätietoisesta kehittämistoiminnan ansiosta siirtoviivepäivien määrä ja niistä aiheutuneet kustannukset ovat vähentyneet yli 30 %:lla edelliseen vuoteen verrattuna huolimatta ajoittaisesta henkilöstövajauksesta ja laajasta influenssaepidemiasta. Vilkas toiminta on johtanut kuitenkin lääkärihenkilökunnan ylitöiden kertymiseen.

Hoitotakuu on toteutunut avoterveydenhuollon palveluissa huolimatta ajoittaisesta lääkärityövoiman saatavuusongelmista erityisesti kauempana keskustasta sijaitsevilla terveysasemilla ja potilaita on ohjattu tarvittaessa muille terveysasemille. Lääkäreiden rekrytoiminen on ollut haasteellista, mutta haasteista toiminta on kyetty turvaamaan. Suun terveydenhuollon hoitoprosessin sujuvoittaminen on pitänyt hoitojonot hoitotakuun mukaisina.

2.5.1.4. Sosiaalipalvelut

SOSIAALIHUOLTOLAIN MUUTOSTEN VAIKUTUKSET SALOSSA 2016-2018

Sosiaalihuoltolain muutoksella käynnistettiin 2010-luvun puolivälissä valtakunnallinen kärkihanke, jonka tavoitteena oli parantaa sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämistä, määrittellä kunnallisia tehtäviä ja palveluja sekä keinoja niiden toteuttamiseen. Keinoina nähtiin peruspalvelujen vahvistaminen, korjaavien toimenpiteiden vähentäminen ja tuen hakemisen kynnyksen madaltaminen. Lähtökohtana on, että kuntalaisille myös kerrotaan heille kuuluvista sosiaalisista oikeuksista ja mistä palveluja ja apua voi hakea. Toteutukseen kuntien tulee varata riittävät resurssit.

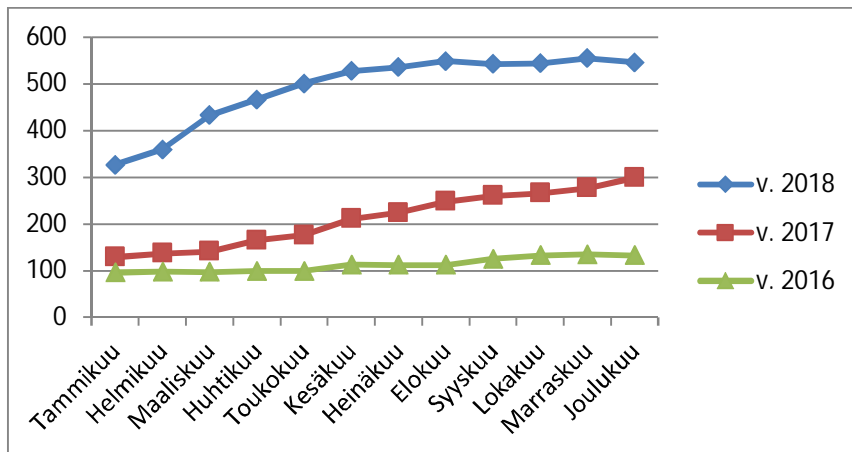
Tätä valtakunnallista kärkihanketta varten sosiaali- ja terveyslautakunta perusti palveluohjaus- ja palvelutarpeen arvioinnin tiimin (Sointu) ja perheteimin. Lastensuojelun avohuollossa käynnistettiin maaliskuun 2018 alussa systeemisen lastensuojelun pilotti. Sen tavoitteiden toteutumisen ongelmaksi tuli akuuttien kriisien lisääntyminen, mikä vaikeutti systemaattista työskentelyä. Avohuollossa toimii myös perhekuntoutusta palveleva Paavolan perhekuntoutuskoti. Molempien tavoitteena on varhaisen puuttumisen avulla estää syrjäytymistä, huono-osaisuutta, parantaa elämänhallintaa sekä avustaa perheitä rakentamaan oman elämänsä perusmallit. Matalan kynnyksen palvelua edustaa mm. Pyydä apua -nappi kaupungin kotisivuilla. Palvelulupauksena on vastaaminen seuraavana arkipäivänä, jos asiakastiedot ovat oikeat.

Lain voimaantulon jälkeen yhteydenottojen määrä Salossa kasvoi ripeästi keväästä 2017 viisinkertaiseksi kesään 2018 tultaessa. Määrä on säilynyt edelleen korkeana. Sosiaali- ja terveyslautakunta kehitti nopeasti lakiuudistuksen edellyttämät rakenteet, mutta ongelmaksi on tullut pätevien sosiaalityöntekijöiden puute, sijaisuuksien hoitaminen sekä lastensuojeluilmoitusten määrän jatkuva kasvu. Toisin sanoen organisaation suorituskyky ei ole ollut nopeasti kasvaneiden tehtävien edellyttämällä tasolla. Valtiovallan asettamien tavoitteiden edellyttämiä henkilöresursseja ei ole saatu käyttöön lautakunnasta riippumattomista syistä. Lastensuojelun asiakkuuksien määrä on säilynyt edelleen korkeana, mm. avohuollon sijoituksia on alkuvuonna 2019 tehty enemmän kuin vuotta aiemmin.

Vastine:

Sitoutumislisä otettu käyttöön kokeiluna 1.7.2019-31.12.2021 hankalan rekrytointi- ja henkilöstön vaihtuvuustilanteen korjaamiseksi, lisäksi tehtiin paljon kiitosta saanut rekrytointivideo ja osallistutaan aktiivisesti yliopiston rekrytapahtumiin.

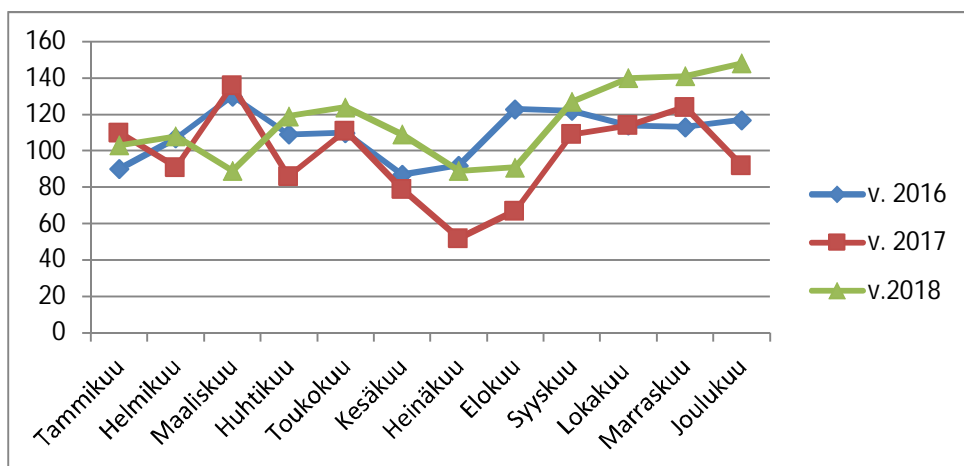
Kuva. Sosiaalipalvelun asiakkuuksien kuukausittainen määrä vv. 2016-2018

Avohuollon työntekijät ovat lujilla. Yhdellä sosiaalityöntekijällä on yleensä yli 30 asiakasta, vaikka tavoitteena oli 20 asiakasta sosiaalityöntekijää kohti. Pahimmillaan yhdellä työntekijällä saattoi olla jopa 40 asiakasta. Ongelmaa pahentaa edelleen työntekijöiden vaihtuvuus ja uusien sosiaalityöntekijöiden rekrytointiongelmat. Tilannetta on koetettu parantaa mm. korottamalla vuoden 2018 järjestelyerän avulla sosiaalityöntekijöiden palkkoja. Pätevistä sosiaalityöntekijöistä kilpaillaan kuntien kesken. Perheteimiin saatiin kaksi ohjaajaa lisää, mutta sosiaalityöntekijöitä tarvittaisiin lisää.

Yhtenä ongelmana on vuonna 2018 noin 18,5 prosenttia kasvanut lastensuojeluilmoitusten määrä, joka on jatkanut edelleen kasvuaan vuoden 2019 alussa. Kiireellisten sijoitusten määrä on kasvanut lähes 20 prosenttia.

Kuva Lastensuojeluilmoitusten kuukausivaihtelut vv. 2016-2018

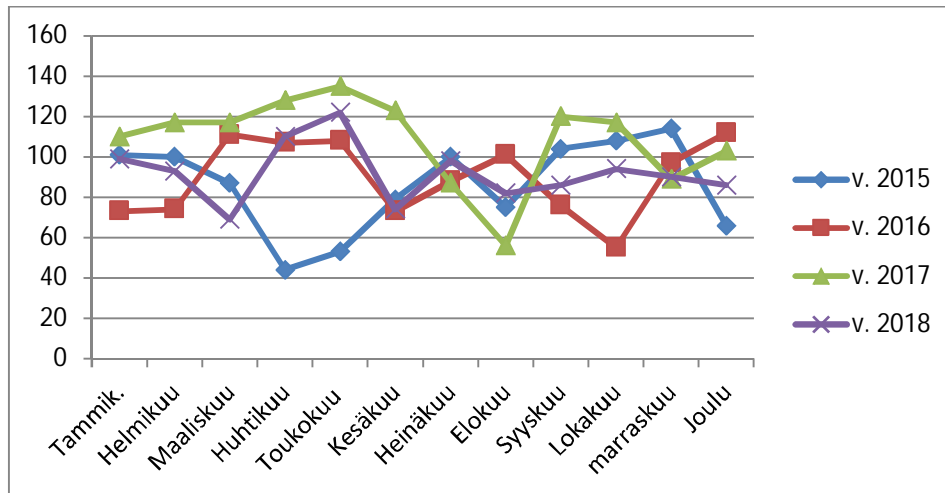

Prosesseja on uudistettu määrätietoisesti laaduntunnuksen saamiseksi. Auditointia ei ole vielä tehty. Kaupunki ei ole pysynyt lastensuojeluilmoitusten käsittelyssä lakisääteisissä määräajoissa henkilöstön vaihtuvuuden ja poissaolojen takia. Lastensuojeluilmoituksista on käsitelty määräajassa 97,5 prosenttia. Palvelutarpeen arvioinneista vain 82,5 % on saatu käsiteltyä. Tämä on merkittävä laatu poikkeama ja vaikuttaa asukkaiden tasavertaiseen kohteluun. Pätevän henkilöstön rekrytointiin on kiinnitettävä edelleen huomiota.

Vastine:
 Auditointi suoritettiin vuoden 2018 lopussa ja sosiaalityön palveluille myönnettiin vuoden 2019 alussa SHQS –laaduntunnustus, joka on voimassa 7.3.2022 saakka.

Paavolassa tehdään päätökset kiireellisistä sijoituksista ja sijoituksen aikainen arviointi. Käyttöaste oli 92 % vuonna 2018, mutta kaikkiin kriisi- ja arviointityön tarpeisiin ei kyetty vastaamaan. Kuten oheisesta kuvasta havaitaan Paavolan asiakkuuksien määrä voi nopeasti vaihdella kuukausittain erilaisten perhekriisien myötä.

Kuva Paavolan käyttöasteiden vaihtelut vv. 2015-2018

Sosiaali- ja terveyslautakunta on arvioinut toiminnan riskitason seuraavasti:

" Merkittävimiksi riskeiksi arvioitiin sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnin vaikeus, henkilökunnan vaihtuvuus sekä työntekijöiden uupuminen ja moniongelmaisten asiakkaiden palvelutarpeen aiheuttamat kustannusvaikutukset. Nämä kaikki toteutuivat ainakin osittain: Sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuutta ei ole saatu hillittyä toivotussa määrin. Osaltaan vaihtuvuutta tuovat erilaisten virkavapaiden sijaisuuksien vaikea rekrytointitilanne. Usein tarvitaan useampi hakukierros, ennen kuin saadaan palkattua kelpoinen sijainen ja loppuvuoden aikana vakituisiinkin vakansseihin oli vaikea saada kelpoista hakijaa. Kesällä sosiaalityöntekijät kirjelmöivät henkilöstöhallintoon palkkojen nostamisen puolesta, jotta rekrytointi edes hieman helpottuisi. Syksyn aikana järjestelyvaraneuvotteluissa päädyttiin ratkaisuun, jossa sosiaalityöntekijöiden palkkoja tarkistettiin. Sosiaaliohjaajien paikkoihin sen sijaan hakijoita on ollut riittävästi ja lyhyetkin sijaisuudet on saatu täytettyä nopeasti. "

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaalihuoltolain edellyttämät toimenpiteet on kaupungissa onnistuttu toteuttamaan tavoitteen mukaisesti ja tuomaan patoutunut sosiaalipalvelujen kysyntä ammattilaisten hoidettavaksi. Tämä mahdollistaa nopeasti ennalta tarvittavat toimenpiteet kaupunkilaisten kanssa. Tehtävää vaikeuttaa kuitenkin pätevien sosiaalityöntekijöiden puute ja vaara, että nykyisellä henkilöstön kuormituksella joudutaan lisääntyviin sairaspöissaoloihin ja pahenevaan henkilöstön vaihtuvuuteen. Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungissa ilmenevää isoa pahoinvointia on mahdollista ehkäistä, mutta se edellyttää henkilöstön työkuorman keventämistä, työihtiyyden ja työpaikkojen tekemistä houkuttelevimmiksi. On kuitenkin ilmeistä, että hyöty tehdyistä ponnisteluista voidaan saavuttaa hitaasti ajan myötä. Tarkastuslautakunta arvioikin, että kaupungin tulee edelleen etsiä keinoja siihen, että vaihtuvuutta sosiaalityöntekijöiden keskuudessa saadaan hillittyä ja että uusia työntekijöitä saadaan rekrytoitua asiakas-/työmäärää vastaavaksi. Tämä edellyttää hyvää johtajuutta, työntekijöiden tukemista paineellisessa työssä, arvostusta myös palkkauksessa ja

jatkuvaa koulutusta kriisien nopeutuessa ja ratkaisujen monimutkaistuessa. Tarkastuslautakunta arvostaa myös sosiaali- ja terveystalokunnan tapaa suorittaa eri palvelutoimintojen riskiarviointia.

2.5.1.5. Vanhuspalvelut

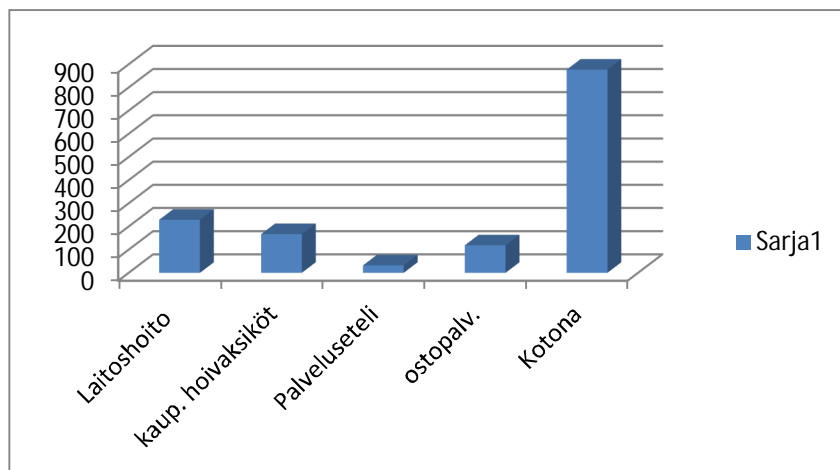
Vanhusten palveluasuminen

Vanhuspalvelujen yhtenä tavoitteena on ollut monimuotoisten asumisratkaisujen kehittäminen ja ympärivuorokautisen hoivan tarjoaminen riittävän kattavasti.

Päähuomio on edelleen asiakkaan kotona tapahtuvassa hoivassa, jossa oli 877 vanhusta. Kotipalveluprosesseja on tehostettu mm. tukiasumisratkaisuilla, toiminnanohjausjärjestelmällä (sekä verkko- että mobiiliversio), avaimettomalla kulunhallinnalla ja turvapalvelujärjestelmällä sekä lääkeannostelijoilla. Viimeksi mainittua voidaan parhaiten hyödyntää asiakkailla, joilla on itsenäistä toimintakykyä eikä heidän luonaan ole käytävä muiden hoitojen takia. Kotona tapahtuvaa hoitoa arvostetaan ja kehitetään edelleen kustannustehokkaasti.

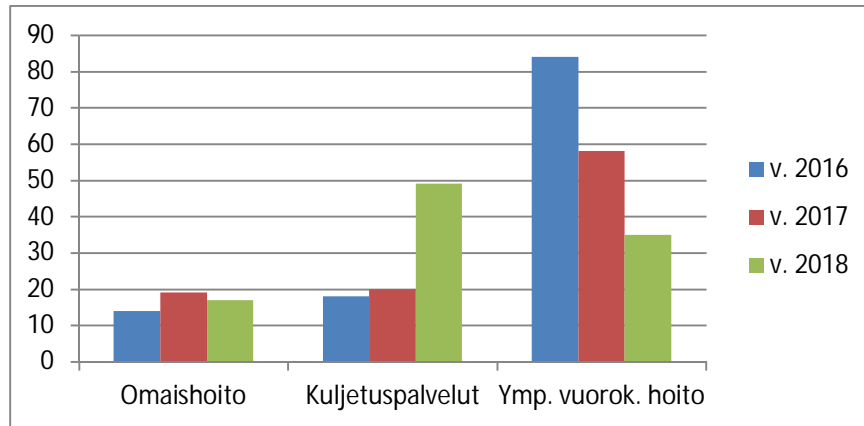
Kaupunki on uusinnut palveluprosessejaan. Kaupungilla on 6 omaa tehostetun palveluasumisen yksikköä, joissa oli yhteensä 167 paikkaa. Yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen osuus ympärivuorokautisten hoivapalvelujen tarjoajina on kasvanut ja ne ovat myös investoineet ajanmukaisiin toimitiloihin. Kaupunki osti asumispalveluja 119 vanhukselle. Näistä 32 hankittiin palvelusetelillä. Kolmannen sektorin osuus ympärivuorokautista hoivapalvelua tarjoavista asumisyksiköistä on noin 42 prosenttia.

Kuva 1. Kaupungin vuonna 2018 tarjoamat hoivapalvelut yhteensä 1424 vanhukselle

Vuonna 2016 keskimääräinen odotusaika tehostettuun palveluasumiseen oli 84 päivää eli vajaa 3 kuukautta. Prosessi uudistusten ja ostopalvelusopimusten avulla tämä aika on lyhentynyt siten, että vuoden 2018 aikana keskimääräinen jonotusaika oli noin 35 päivää. Kun muutosta tarkastellaan yksilötasolla, muutos on merkittävä. Vuonna 2016 noin joka neljäs sai hoitopaikan alle kuukaudessa, vuonna 2017 paikan sai noin puolet ja vuonna 2018 jo 70 prosenttia hakijoista.

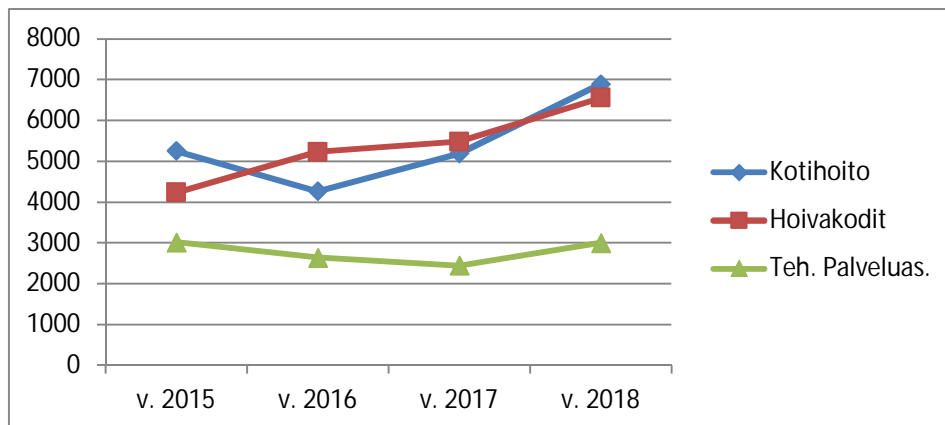
Kuva 2. Keskimääräiset odotusajat eri palveluihin

Kaupunki on kehittänyt järjestelmällisesti asumispalveluprosessejaan. Vanhuspalveluiden laatujärjestelmälle myönnettiin 16.3.2018 SHQS laaduntunnustus numero 112/2018, joka on voimassa 15.12.2019 asti.

Vanhuspalveluja on kehitetty tavoitteellisesti asiakaslähtökohdat huomioiden, mikä edellyttää myös panostamista henkilöstön hyvinvointiin.

Kuva 3. Sairauspoissaolot vv. 2015-2018

Vuoden 2018 kertomuksesta ilmenee, että sairauspoissaolot ovat kasvaneet kaikissa hoitomuodoissa. Vuosittainen vaihtelu on tavanomaista ja sitä ilmenee niinpitkissä kuin lyhyissä sairauspoissaoloissa. Iso osa kohdistuu liikunta- ja tukielinsairauksiin. Työterveyteen ja työviihtyvyyteen liittyvien ongelmien ratkaiseminen parantaa tulevaisuudessa kiinnostusta alalle kouluttautumiseen ja alalla pysymiseen. Tämä ei ole pelkästään taloudellinen kysymys. On ilmeistä, että kilpailu työvoimasta kiristyy ja työviihtyvyydessä menestyvät saavat tarvitsemansa henkilöstön.

Vuoden 2019 alussa on ilmennyt eri puolilla Suomea sijaitsevista asumispalveluja tarjoavissa yksiköissä ongelmia. Tällä hetkellä näyttää siltä, että lakiin oltaisiin kirjaamassa sitova hoitajamitoitus 0,7 hoitajaa yhtä hoidettavaa kohti. Salon kaupungille tämä merkitsisi noin 2 miljoonan euron lisäkustannusta.

Salon kaupunki noudattaa tällä hetkellä omissa asumisyksiköissään hoitajamitoituksena 0,6 hoitajaa yhtä hoidettavaa kohti. Kaupungin omissa yksiköissä tämä muutos merkitsisi tarvetta noin 40 uudelle hoitajalle. Lisäkustannus olisi 1,2 miljoonaa euroa.

Kaupunki on vuonna 2014 tekemillään sopimuksilla edellyttänyt ulkopuolisten asumispalvelutuottajien hoitajamitoitukseksi 0,5 hoitajaa yhtä hoidettavaa kohti. Sopimukseen sisältyvät optiovuodet on käytetty ja kaupunki on kilpailuttamassa sopimukset vuonna 2019. Mikäli hoitajamitoitusta nostetaan ehkäpä porrastetusti 0,7 hoitajaan, ostopalvelujen kautta jouduttaisiin rahoittamaan lähes 25 hoitajan lisäpalkkaus. Tämä merkitsisi noin 750.000 euron lisäkustannusta nykyisiin kustannuksiin verrattuna. Tällä hetkellä ostopalvelusopimusten kulut ovat vuositasolla n. 5,3 M€, jolloin kasvu 0,7 mitoitustavoitteeseen olisi noin 14 prosenttia silloin, kun hoitajamitoitus on toteutettu täysimääräisesti.

Vanhusten hoitoprosessien kehittämällä sosiaali- ja terveyslautakunta on kyennyt vastaamaan esiintyneeseen kysyntään kohtuullisella kustannusten nousulla. Tulokset ilmenevät merkittävänä tehostettujen asumispalvelujen jonotusaikojen lyhenemisenä ja palvelujen piiriin pääsynä. Niinpä tarkastuslautakunta arvioi kehittämisspanosten ja -prosessien avulla saavutetut tulokset merkityksellisiksi kaupunkilaisille ja heidän omaisilleen.

Tarkastuslautakunta huomioi myös kotipalvelussa toteutettuja uusia innovatiivisia teknisluonteisia ratkaisuja, mikä mahdollistaa paremman asiakaspalvelun ja -kohtaamisen. Tarkastuslautakunnan mielestä on etsittävä uusia ratkaisuja työterveyden ja -viihtyvyyden parantamiseen. Ehkä hoitajamitoituksen nostaminen voi ratkaista osan ongelmista riippumatta siitä, mikä organisaatio vastaa lähitulevaisuudessa portaattomien hoitoketjujen rakentamisesta.

Lautakunta pitää hyvänä, että toimintaa kehitetään niin asiakkailta, omaisilta kuin hoitohenkilöstöltä saatujen palautteiden perusteella.

2.5.2. Kaupunkikehityspalvelut

Kaupunkikehityslautakunta on onnistunut toteuttamaan suurimman osan asettamistaan tavoitteista. Ravitsemispalveluiden uudistamiseksi oli laadittu syksyllä 2016 Inspiran suunnitelma, jota ei ole päätöksenteossa käsitelty.

Vastine:

Inspira Oy laati vuonna 2016 raportin, jonka nimi on Ravitsemus- ja puhtaanapitopalveluiden järjestelyvaihtoehtojen arviointi. Se ei siis ole suunnitelma ravitsemispalveluiden uudistamisesta eikä sellaista suunnitelmaa ole olemassakaan. Kaupunginhallitus päätti vuoden 2017 talousarvion käsittelyn yhteydessä 31.10.2016 § 375 yksimielisesti, että ravitsemus- ja puhtaanapitopalvelujen järjestämistavan valinnan yksityiskohtaista valmistelua jatketaan ja asia tuodaan erikseen päätettäväksi. Työtä jatkettiin kevääseen 2017, jonka jälkeen resurssi- ja tarkoituksenmukaisuussyistä valmistelu keskeytettiin odottamaan sote-uudistuksen sisällön selkiämistä. Sote-uudistuksen sisällöstä ei tätä kirjoitettaessa ole vielä aivan kaikki yksityiskohdat selvillä.

Sisäilmaongelmista kärsivissä kouluissa on toteutettu asiantuntijoiden esittämiä muutoksia ja tarvittaessa hankittu siirrettäviä koulumoduuleja. Sisäilmaongelmien suhteen kaupunkilaisilta puuttuu luotettavuus toteutettuihin korjauksiin. Oikea-aikainen ja varhainen tiedottaminen antaisi kuntalaisille luotettavuutta asioiden hallintaan.

Vastine:

Sisäilmaongelmista tiedottamisessa on havaittu arviointikertomuksessa esitettyjä haasteita, vaikka ehkä onkin varsin rohkea väite, että luotettavuus toteutettuihin korjauksiin puuttuisi ainakaan kaikilta kaupunkilaisilta. Tiedottamista ja käytäntöjä kehitetään koko ajan.

Hallintorajojen yli kulkevalla tiedolla esim. Wilma-viestin kautta tieto ruokapalvelulle, montako oppilasta on poissa kyseisenä päivänä ruokavahvuudesta, säästetään työtä ja ruoka-aine kustannuksia.

Vastine:

Ajatus on hyvä puhuttaessa oppilaiden poissaoloista tiedottamisesta Wilma-viestein. Järjestelmä voisi toimia kouluissa, joissa valmistuskeittiö samassa ja joku ehtii koota tiedot Wilmasta sekä toimittaa ruoanvalmistukseen ajoissa. Tällöin ehditään kokonaisvalmistusmäärää muuttamaan ja siten sillä on vaikutusta sekä valmistustyöhön että käytettävien raaka-aineiden määrään.

Keskuskeittiön valmistusprosessi on jäykempi. Muutoksiin on vaikeampi reagoida koska osassa prosesseja työ on tehty edellisenä päivänä tai jopa aiemmin. Ensimmäisten ruokakuormien on oltava lähtövalmiina klo 8:30, jolloin aamulla tulevaan tietoon ei välttämättä ehditä reagoimaan. Isojen koulujen kohdalla voidaan ruokatarpeen muutoksen vaikuttaa vielä aamun aikana, sillä näihin kohteisiin on pääsääntöisesti kaksi ruokakuljetusta päivässä. Näin voidaan jättää osa heidän tilaamastaan ruoasta lähettämättä, mahdollisesti joskus jopa valmistamatta. Työmäärän säästö on kuitenkin kyseenalainen. Työtä kun tulee isossa keittiössä muutoksen organisoimistakin.

Tilintarkastajan raportoinnissa on korostettu, että urakoiden seuranta tulee kehittää sen osalta, että urakan päättyessä muodostetaan kokonaiskuva toteutumasta ja asia tiedotetaan myös lautakunnalle.

Vastine:

Urakoiden toteumasta on tiedotettu osana säännöllistä kuukausi- ja osavuosisraportointia. Mikäli sitä halutaan täydentää, se onnistuu kyllä.

2.5.3. Rakennus- ja ympäristövalvonta

Digitalisaatiota on hyödynnetty vuonna 2018 vanhojen lupien digitoinnilla ja vuonna 2019 suunnitellaan digitoitavan 2 000 vanhaa asiakirjaa. Rakentamisen lupiin liittyvien katselmusten kirjaaminen sähköisesti työmaalla Lupapiste.fi-palveluun on onnistunut pääsääntöisesti hyvin, ja on käytössä lähes kaikilla tarkastajilla.

Vastine:

Rakentamisen aikaisten työmaakatselmusten pöytäkirjat kirjataan sähköisesti Lupapisteeseen, josta pöytäkirjat ohjautuvat arkistoon. Katselmusten sähköinen kirjaus on onnistunut lähes kaikilta tarkastajilta. Käytössäolevat laitteet ja ohjelmistot on todettu olevan tarpeeseen soveltuvat. Koulutusta, tukea ja neuvontaa tarjotaan tarvittaessa jatkosakin nykyisille ja uusille työntekijöille.

Aluehallintovirasto on huomauttanut pitkistä käsittelyajoista tietyissä tapauksissa. Lautakunnan tulee varautua toiminnassaan noudattamaan hyvää asiakaspalvelua.

Vastine:

Lounais-Suomen aluehallintovirasto on tehnyt 18.6.2018 päätöksen hallintokanteluasiassa koskien Salon kaupungin rakennusvalvonnan lupainsinöörin toimintaa. Päätöksessään aluehallintovirasto kiinnittää Salon kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan huomiota hallinnollisten asioiden käsittelyyn ilman aiheetonta viivytystä ja että viranomaisen on viipymättä ilmoitettava sähköisen asiakirjan vastaanottamisesta lähettäjälle. Aluehallintoviraston päätös on käsitelty henkilöstön kanssa sekä rakennus- ja ympäristölautakunnassa 7 § 15.8.2018. Rakennusvalvonnan yleiseen sähköpostilaatikkoon on luotu automaattinen vastaanottokuittaus.

Lounais-Suomen aluehallintovirasto on tehnyt 24.9.2018 päätöksen hallintokanteluasiassa koskien Salon kaupungin rakennusvalvonnan tarkastusinsinöörin toimintaa. Päätöksessään aluehallintovirasto kiinnittää huomiota rakennuslupa-asioiden käsittelyyn ilman aiheetonta viivytystä. Aluehallintoviraston päätös on käsitelty henkilöstön kanssa sekä rakennus- ja ympäristölautakunnassa 129 § 10.10.2018.

Ympäristönsuojelu

Syksyllä 2018 saatiin Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnalta noin 4 800 kiinteistön tai rakennuksen lietekaivojen tyhjennyksen valvontaa koskeva selvityspyyntö. Valvontapyynnön toteuttamiseksi palkattiin lisähenkilökuntaa.

Vastine:

Ympäristönsuojeluun ei ole palkattu lisää henkilökuntaa, vaan kyseessä oli palkkatuella kahdeksaksi kuukaudeksi palkattu henkilö, jonka tehtäviin ei lopulta sisältynyt jätehuollon kirjeitä, koska jätehuoltolautakunnalta saadut asiakastiedot osoittautuivat vanhentuneiksi ja virheellisiksi. Uutta listausta jätehuoltolautakunnalta odotetaan.

Ympäristöterveydenhuolto

Henkilöressurssien vajaus näkyi eläinlääkintähuollon toiminnassa. Valvontaeläinlääkärin virkaa hoidettiin vaihtuvien sijaisten ja praktikkoeläinlääkäreiden voimin. Tämä johti siihen, että osa ei-akuuteista tehtävistä jätettiin hoitamatta ja se kuormittaa nyt valvontaeläinlääkäriä.

Vastine:

Vakituinen valvontaeläinlääkäri aloitti 1.1.2019. Vuodelta 2018 tekemättä jääneet ei-akuutit tehtävät eli ns. suunnitelmalliset tarkastukset siirrettiin vuoden 2019 valvontasuunnitelmaan. Valvontaeläinlääkäri on tehnyt näitä suunnitelmallisia tarkastuskäyntejä mm. hevostalleille, eläinhoitoloihin, sivutuotelain mukaisesti polttolaitoksiin kiireellisten töiden ohessa. Tarkastusten tekemistä jatketaan loppuvuoden aikana.

2.5.4. Konsernipalvelut

Tilintarkastajan tilintarkastusmuistiossa on todettu, että ICT-palveluja ja –tuotteita hankitaan tällä hetkellä ainakin osittain hajautetusti kaupungin eri yksiköissä. Muistiossa on suositeltu, että kaupunki harkitsisi hallintosäännön muuttamista sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan turvaamiseksi siten, että keskitetään palvelujen ja –tuotteiden hankinnat ja hallinta ICT-osaston vastattavaksi.

Vastine:

Laitehankinnat

Tietohallinto kilpailuttaa ja koordinoi laitehankintoja sekä luo prosessit niiden elinkaaren hallintaan liittyen. Esiasennukset, toimitukset sekä vanhojen laitteiden tietoturvallinen tyhjennys ja poisvienti kuuluvat työasemien ostopalveluun. Laitteiden tilaaminen ja vastaanottaminen sen sijaan täytyy hoitaa mahdollisimman lähellä käyttäjää ja toimipistettä, johon laite hankitaan. Sitä ei kukaan voi tehdä täysin keskitetysti kaupungin laajuisesti. Palvelualueilla on nimetyt tilaajat ja laiterekisterivastaavat, joiden tehtävä on huolehtia, että laitteiden tiedot laiterekisterissä ovat oikein. Mikäli laitteen käyttäjä ja/tai sijainti muuttuu, on tieto päivitettävä myös laiterekisteriin. Kustannuspaikan laskuja hyväksyvän esimiehen tulee varmistaa, että laskut täsmäävät laitekannan kanssa. Laitteiden tilaaminen ja laiterekisterin ylläpitäminen eivät vaadi tietoteknistä osaamista. Huolellisuutta ja täsmällisyyttä kylläkin.

Tietojärjestelmähankinnat

Tietohallintopalvelut on vuosittain koonnut palvelualueiden suunnitelmat tulevista ICT-hankkeista voidakseen mm. varautua olemaan tukena hankkeissa. Tavoitteena on tehostaa toimintaa edelleen siten, että hankintojen suunnitteluvaiheessa palvelualueet ottavat entistä paremmin huomioon mm. ICT-vaatimukset ja -resurssit, tiedonhallinta ja talous ja hyödyntävät tietohallintopalvelun osaamista ennen hankinnan suunnittelussa. Tätä varten on suunnitteilla hankesalkkutoiminta siten, että ICT-johtoryhmä hyväksyisi ja priorisoisi merkittävimmät hankinnat. Hallintojohtaja ja tietohallintopäällikkö ovat kiinnittäneet palvelualueiden huomiota siihen, että ICT-hankkeita koskevat sopimukset tulee viedä sopimushallintajärjestelmään ja että palvelualueiden tulee olla tietohallintoon yhteydessä hankintaprosessia käynnistäessään.

Salon kaupungin tietoturvapoliittika on laadittu vuonna 2011, mutta asian konkreettinen jalkauttaminen palvelualueille ja tietoturvasuunnitelmien laatiminen on hoitamatta. Tietoturvapoliitikassa todetaan, että tietoturva on osa kaikkea toimintaa. Tietoturvan kehittäminen ja ylläpito ovat osa yleistä turvallisuustoimintaa, riskienhallintaa sekä sisäistä valvontaa. Tietoturvavastaavien nimeämisestä ja toiminnasta ei ole raportoitua tietoa. Tietoturvavastaavien nimeäminen tulee päättää pikaisesti sekä heidän tehtävänsä. He tulisivat toimimaan kukin oman tehtävänsä ohella eikä tehtävän tule aiheuttaa lisäkustannuksia. Tietoturvaohjeistus tulee laatia ja valvoa sen ajantasalla pysymistä.

Vastine:

Kaupungissa toimii tietosuojaryhmä ja riskienhallintaryhmä. Tietosuojaja on osa tietoturvaa ja koskee henkilötietojen suojaa. Riskienhallintaryhmä käsittelee tietoturva- ja tietosuojariskejä osana riskienhallintaa. Kaupunki on rekrytoinut tietosuojavastaavan. Sosiaalipalveluissa ja terveyspalveluissa on nimetty tietosuojavastaavat. Tietohallintopäällikkö toimii kaupungin tietoturvavastaavana. Palvelualueiden johtajilla on kokonaisvastuu palvelualueensa tietoturvasta. Tietoturvallisuuden organisoinnin ja ohjeistuksen valmistelu on vireillä. Valmistelussa otetaan huomioon uuden 1.1.2020 voimaan tulevan tietohallintalain vaatimukset.

2.5.5. Liikelaitos Salon Vesi

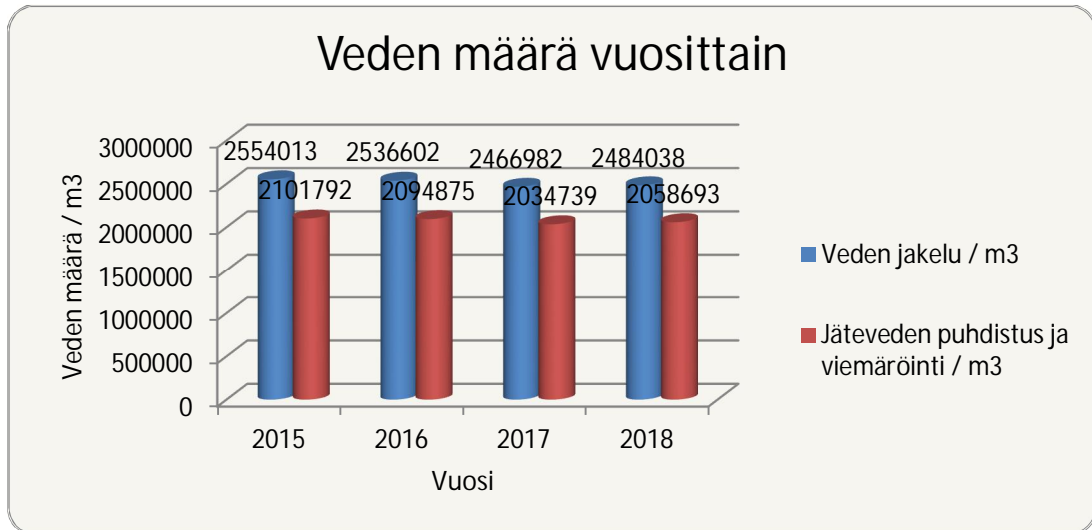
Liikelaitos Salon Veden päätehtävänä on toimittaa Salossa oleville asiakkaille puhdasta vettä.

Liikelaitos Salon Vesi on jatkanut edelleen toimenpiteitä riittävän raakaveden saamiseksi myös vastaisuuden mahdollisiin tarpeisiin. Epävarmuutta veden jakeluun, saantiin ja varmuuteen aiheuttaa esimerkiksi Kiikala –projektin saama kielteinen päätös AVI:lta. Kärkän ja Mathildedalin vedenottamojen sekä keskusjätevedenpuhdistamon rakennustyöt etenevät aikataulussa.

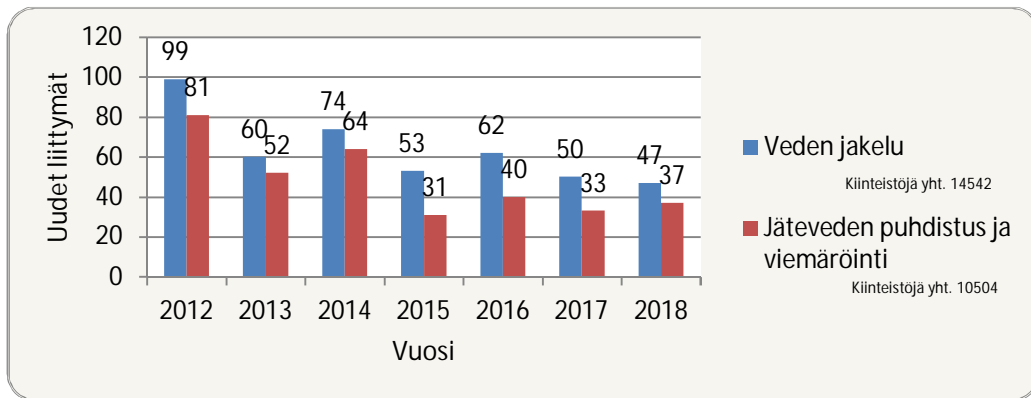
Käyttöveden jakeluun on panostettu. Strategisten tavoitteiden seurantaraportissa ilmenee, että veden hankintaan on panostettu tavoitteellisesti. Vesimittareiden etäluentamahdollisuuksia selvitetään pilottihankkeella, jossa lukemat uusien mittarien lähettämänä tulevat suoraan vesilaitokselle.

Liikelaitos Salon Vedelle kaupunginvaltuuston asettama tuottotavoite (4%) on toteutunut arvioituna vuotena. Muutetun talousarvion ylijäämä on 1.6 milj. euroa, mutta toteutunut ylijäämä oli 1.1 milj. euroa eli talousarvion mukaista taloudellista tavoitetta ei saavutettu. Vuotovesi on laskenut vuodesta 2017 2% yksikköä (16% -> 14%). Toimintakulut ylittyivät, mutta tämä johtui poikkeuksellisen sään ansiosta, jolloin vettä ja sähköä kului normaalia enemmän.

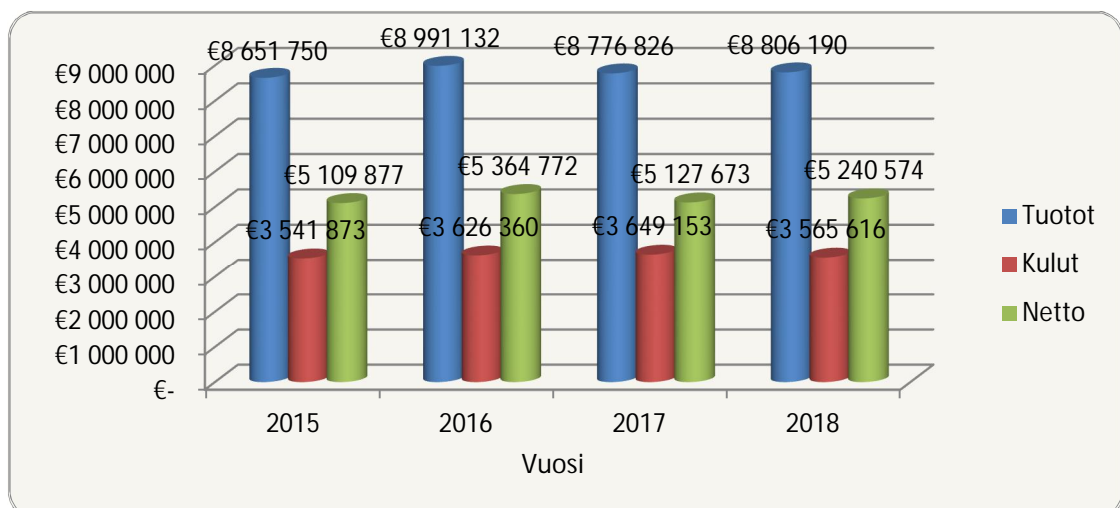
1.1 Liikelaitos Salon vesi. Veden jakelu, jäteveden puhdistus ja viemäröinti.

1.2 Liikelaitos Salon vesi. Verkostoon liittyneet uudet kiinteistöt.

1.3 Liikelaitos Salon vesi. Vesihuollon tulot, kulut ja netto (ilman henkilöstökuluja ja poistoja).

Liikelaitos Veden investoinnit ovat toteutuneet 72,2%. Investointeihin varatuista määrärahoista on jäänyt käyttämättä 985 260,10 euroa.

Salon liikelaitos Veden asema osana kaupungin organisaatiota tulee ratkaista hallintosäännössä.

Vastine:
Organisaatiouudistus meneillään

2.5.6. Kaupunkikonsernin tavoitteiden toteutuminen

Konsernijaosto on ollut toiminnassa tämän valtuustokauden. Konsernijaosto on esitetty hallintosäännössä, mutta esimerkiksi tilinpäätöksessä esitettävässä organisaatiokaaviossa ei ole esitetty konsernijaoston asemaa ja suhteita tällä hetkellä lainkaan. Konsernijohtaminen on noussut aiempaa merkittävämpään asemaan ja kaupungin edunvalvonta myös osakkuusyhteisöissä on tärkeää.

Vastine:
Organisaatiokaavioon lisätään konsernijaosto kaupunginhallituksen jaostona.

Lounavoima on osa kaupungin elinkeinopolitiikkaa. Lounavoiman tavoitteena on tuottaa edullista kaukolämpöä ja sähköä. Lisäksi tarkoituksena on rakentaa sen yhteyteen kiertotalouspuisto.

Jo vuonna 2016 tarkastuslautakunta on nostanut esille, että kaupungin tulisi nimetä vastuuhenkilöt, joihin konserniyhtiöt voivat olla yhteydessä ajankohtaisten asioiden hoidossa. Vastuuhenkilöiden nimeäminen on ilmeisesti edelleen toteuttamatta. Tällä yksinkertaisella toimella pystyttäisiin varmistamaan yhteydenpidon sujuvuus ja helpottamaan asioiden hoitoa. Näin myös konserniohjaus olisi vahvempaa.

Vastine:
Konserniohjeessa mainittujen yhtiöiden ja yhteisöjen vastuuhenkilöt on nimetty vuoden 2019 keväällä.

Konserniohjaukseen, valvontaan ja raportointiin tulee kiinnittää edelleen huomiota. Tavoitteiden asettaminen ja niiden mittaaminen ovat keskeistä myös konserniyhtiöille. Konserniyhtiöille ja konsernijohtossa toimiville järjestetty koulutus on hyvä tapa kehittää asiaa. Koulutuksiin osallistumista tulee edellyttää kutsuilla tahoilta.

Vastine:
Konsernin osalta on pyritty lisäämään koulutusta ja osaamista. Konsernijohton koulutuspäivä USO-projektiin liittyen järjestettiin tammikuussa 2018. Kaupungin konsernijohton ja yhtiöiden kaupungin edustajien kanssa järjestettiin huhtikuussa 2018 yhteinen strategia- / kehittämispäivä. Konsernijaosto päätti loppuvuodesta osallistua Kuntayhtiöiden hallitusosaaja –koulutukseen, jonka ensimmäinen osa järjestettiin tammikuussa 2019. Lisäksi kaupunki päätti osallistua Toimintakykyiset kuntakonsernit verkostoprojektiin, joka on alkanut keväällä 2019. Osallistuminen koulutuksiin on ollut aktiivista. Koulutusten tarkoituksena on kehittää ja vahvistaa konserniohjausta, valvontaa ja raportointia.

Konserniohjeen mukaisten valvontatoimenpiteiden noudattaminen on tärkeää, esimerkiksi ennakkokannan pyytämisen osalta. Asioiden kirjaamiseen ja dokumentointiin tulee myös kiinnittää erityistä huomiota.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan työryhmän laatima kartoitus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilanteesta palvelualueilla on käsitelty kaupunginhallituksessa 7.5.2018 § 202. Riskienhallintaa on käsitelty myös tulokorteissa jo pidempään. Asian vieminen entisestään konkreettisemmin päivitäiseen toimintaan on keskeinen kehittämiskohde. Riskienhallinnan järjestämisestä konserniyhtiöissä ei ole juurikaan saatavissa tietoa. Riskienhallinnan kehittämistyössä tulee huomioida myös konserniyhtiöiden riskienhallinnan toimenpiteet sekä seuranta ja valvonta.

Vastine:

Riskienhallintatyön edelleen kehittämiseksi ja myös hallintosäännön mukaisesti lautakuntien liittämiseksi osaksi prosessia on suunniteltu, että kukin palvelualue laatii kokonaisvaltaisen riskienhallintasuunnitelman niin, että strategiset, toiminnalliset, taloudelliset ja vahinko- ja turvallisuusriskit tulevat kattavasti huomioiduksi. Lisäksi näille riskeille määritellään vastuuhenkilö, torjuntakeinot, arvioidaan vaikutusta ja todennäköisyyttä.

Riskienhallinnan kehittämistyön tavoitteena on, että riskienhallinnan osaaminen lisääntyy ja samalla myös tiedostetaan, että riskienhallintaan liittyviä asioita tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa, talousarvion laadinnassa jne. Tavoitteena riskienhallinnan toimintaohjeen mukaisesti on, että riskienhallinta on mukana ympäri vuoden kaikessa toiminnassa eli päästään kohti koko kaupungin kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Toiminnan vakiintuessa asia tullaan huomioimaan myös vahvemmin konserniyhtiöiden ohjauksessa.

2.6. Yhteenveto

Salon kaupungin asukasmäärä on jo pitkään vähentynyt. Tällä on ollut merkittävä vaikutus kaupungin taloudelliseen tilanteeseen. Samalla vähentynyt asukasmäärä vaikuttaa suoraan tarvittavien palvelujen määrään ja niiden tuottamiseen kohdentuukin merkittäviä sopeuttamispaineita. Samaan aikaan työllisyyskehityksessä ja yritysten toiminnassa on ollut nähtävissä positiivisia merkkejä, jotka osaltaan luovat uskoa tulevaan kehitykseen. Pelkästään kuitenkin näihin oletettuihin myönteisiin vaikutuksiin ei voida turvata, vaan talouden sopeuttamistoi- miin tulee suhtautua vakavasti ja tavoitteellisesti.

Talouden haasteissa tulee edelleen myös huomioida takauksiin ja konsernissa olevien toimijoiden merkitys koko kaupungin taloudelle.

Henkilöstön työssä jaksamiseen, osaamiseen, kehittymiseen ja työn oikeaan organisointiin tulee edelleen kiinnittää huomiota, sillä sairauspoissaolojen jatkuva kasvu kuvastaa sitä, että haasteita toiminnassa on edelleen.

Salon 2021 –hanketta tulee määrätietoisesti jatkaa tavoitteena organisaation toiminnan uudelleen arviointi ja kehittämismahdollisuudet valtakunnallisten sote- ja maakuntasuunnitelmien kariuduttua.

Aktiivinen elinkeinotoiminta ja kaupungin kehittäminen vaativat edelleen panostusta ja näin myös luodaan uskoa siihen, että väkiluvun väheneminen saadaan käännettyä kasvuun ja ikä- jakaumaa tasaantumaan. Yhtenä keinona tässä on opiskelupaikkojen luominen alueelle.

ALLEKIRJOITUKSET

Salossa, 23. päivänä toukokuuta 2019

Osmo Friberg
puheenjohtaja

Pekka Kymäläinen
1. varapuheenjohtaja

Tauno Kanerva
2. varapuheenjohtaja

Martti Halme
jäsen

Jarmo Hägerth
jäsen

Taina Kirves-Järvinen
jäsen

Kirsti Lannermaa
jäsen

Marita Tuominen
jäsen

Timo Pohjola
varajäsen